

รายงานการวิจัย เรื่อง

การพัฒนาทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัล

โดย

จามร สิริकरणะ
สาวิตรี ผิวงาม
สมบัติ อุทาวัน
ภาคภูมิ คล้ายทอง
กิตติพงษ์ เสนาะสรรพ

ได้รับทุนอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ปีงบประมาณ 2565

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การพัฒนาทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัล

โดย

ผู้วิจัย

สังกัด

จามร สิริकरणะ
สาวิตรี ผิวงาม
สมบัติ อุทาวัน
ภาคภูมิ คล้ายทอง
กิตติพงษ์ เสนาะสรรพ

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ได้รับทุนอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ปีงบประมาณ 2565

บทคัดย่อ

ชื่อรายงานการวิจัย : การพัฒนาทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัล
 ชื่อผู้วิจัย : จามร สิริภรณ์
 สาวิตรี ผิวงาม
 สมบัติ อุทาวัน
 ภาควิชา วิทยาลัย
 กิตติพงษ์ เสนาะสรรพ
 ปีที่ทำการวิจัย : 2565

.....

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการวิจัย โดยใช้วิธีผสมผสานของผลการประชุมกลุ่มย่อยเรื่องทักษะการคิดเชิงบวกของผู้เรียน สืบเนื่องจากการทำกิจกรรมในชั้นเรียนตามกระบวนการแผนการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ดิจิทัล รวมทั้งการสัมภาษณ์การสอนทักษะการคิดเชิงบวกของคณาจารย์ทั้ง 8 หมวดสาระ เพื่อทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และ 2) แบบประชุมกลุ่มย่อย โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลด้านเอกสาร และการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกนำมาแยกประเด็น สาระสำคัญ ๆ ตามโครงสร้างคำถามและการประชุมกลุ่มย่อย

ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการเรียนรู้ดิจิทัล ซึ่งผลของการประชุมกลุ่มย่อยพบว่า ผู้สอนเห็นว่าทักษะในการคิดเชิงบวกควรส่งเสริมในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีการบูรณาการ มากกว่ากลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เป็นตรรกะ ข้อเท็จจริง ยกตัวอย่างเช่น ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ หรือกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระที่สามารถวางแผนการเรียนให้พัฒนาทักษะการคิดเชิงบวกได้ดี ในขณะที่ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ควรเน้นทักษะการคิดด้านอื่นให้สอดคล้องกับรายวิชาและทำให้ผู้เรียนเกิดการบูรณาการด้านทักษะทางความคิดจนเกิดเป็นความคิดขั้นสูงขั้นในที่สุด

Abstract

Research Title : Developing creative thinking in managing digital learning
Author : Jarmon Sirigunna
Sawitree Phewngam
Sombat Utawan
Pakpum Klaitong
Kittipong Sanosanot
Year : 2022

.....

In this research, the researcher conducted research. by using a blended method of the results of a small group meeting on the students' positive thinking skills. Observed from the classroom activities according to the teaching plan process developed for use in digital learning management. including interviews for teaching positive thinking skills of faculty members in 8 subject areas. To develop positive thinking skills in managing digital learning of secondary school students. The tools used for data collection consisted of 1) an in-depth interview form and 2) a small group meeting form. by analyzing document data and an in-depth analysis of the data from the interviews to separate the key issues according to the question structure and small group meetings.

The results showed that Developing Positive Thinking Skills in Digital Learning Management The results of the meeting of the subgroups found that Instructors believe that positive thinking skills should be promoted in integrated learning subject groups. rather than a logical group of facts, for example in the art learning subject group or Social Studies, Religion, and Culture subjects are subject groups that can plan their studies to develop positive thinking skills, while Mathematics and Science are learning subjects that Other thinking skills should be emphasized in accordance with the course and enable learners to integrate their thinking skills until they eventually become more advanced.

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยการพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินความสุขในการเรียนที่มีการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัลสำเร็จได้เนื่องจากบุคคลหลายท่านได้กรุณาช่วยเหลือให้ข้อมูลข้อเสนอแนะ คำปรึกษาแนะนำ ความคิดเห็น และกำลังใจ

ขอขอบคุณผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ โครงการภาคภาษาอังกฤษ ที่ได้ให้กำลังใจ ขอขอบคุณ อาจารย์สาวิตรี ผิวงาม อาจารย์ปิยะพงศ์ ทวีพงศ์ และคุณลลิตา สีนากุง ที่ได้ให้ความช่วยเหลือด้วยอภัยาศัยไมตรี มาโดยตลอด

ขอขอบคุณ อาจารย์ชลลดา ชูวนิชชานนท์ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ให้ คำปรึกษา แนะนำ และให้กำลังใจตลอดมา

ท้ายสุดนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ครูบาอาจารย์และน้องๆที่ได้ช่วยส่งเสริมสนับสนุน กระตุ้นเตือน และเป็นกำลังใจตลอดมา ซึ่งทุกท่านในที่นี้เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้รายงานการวิจัยสำเร็จจุลวง

ผู้วิจัย

กรกฎาคม 2565

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(1)
ABSTRACT	(2)
กิตติกรรมประกาศ	(4)
สารบัญ	(5)
สารบัญตาราง	(7)
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์	2
1.3 ผลที่คาดว่าจะได้รับ	3
1.4 กรอบแนวคิดการวิจัย	3
1.5 ขอบเขตของการวิจัย	3
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ	4
บทที่ 2 ผลงานวิจัยและงานเขียนอื่นๆที่เกี่ยวข้อง	
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับทักษะแนวคิดขั้นสูง	7
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับทักษะการคิดเชิงบวก	22
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัลในการเรียนการสอน	32
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	36
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	43

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 3 วิธีการวิจัย (ต่อ)	
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	43
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	44
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	44
บทที่ 4 ผลการวิจัย	
ผลการวิจัย	47
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปผลการศึกษา	53
5.2. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้	54
5.3 ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป	54
บรรณานุกรม	55

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ด้วยสถานการณ์ที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่ประเทศจีนเมื่อเดือน ธันวาคม 2562 ทำให้ประเทศต่าง ๆ ประกาศปิดสถานศึกษา ขณะที่ประเทศไทย ก็ได้รับผลกระทบต่อการดำเนิน ธุรกิจทุกประเภททำทั้งธุรกิจสินค้าอุปโภคบริโภคสินค้ากินความจำเป็น รวมถึง อุตสาหกรรมบริการ ตลอดจนการ ดำเนินชีวิตประจำวันของคนในสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ นอกจากนี้ ยังส่งผลกระทบต่อระบบการจัดการเรียน การสอนของไทยในทุกระดับชั้น ทำให้สถานการศึกษาต้องถูกปิดไปด้วยเพื่อลด ช่องทางการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส ขณะที่รัฐบาลได้ออกประกาศและมีมาตรการเฝ้าระวังเพื่อป้องกันการ แพร่กระจายของเชื้อไวรัส อาทิ ประกาศ สถานการณ์ฉุกเฉินในพื้นที่ทั่วราชอาณาจักร โดยอาศัยอำนาจตาม พระราชกำหนดการบริหารราชการใน สถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 กำหนดให้มีการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) ห้ามการใช้อาคาร สถานที่ของโรงเรียนและสถาบันการศึกษาทุกประเภทเพื่อจัดการเรียน การสอน การสอบ ฝึกอบรม หรือการทำ กิจกรรมใด ๆ ที่มีผู้เข้าร่วมเป็นจำนวนมาก เว้นแต่เป็นการดำเนินการ สื่อสารแบบทางไกลหรือด้วยวิธี อิเล็กทรอนิกส์และคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้เลื่อนวันเปิดเทอมภาคเรียนที่ 1 ไปเป็นวันที่ 1 กรกฎาคม 2563 ทำให้ประเทศไทยได้มีโอกาสทบทวนบทเรียนจากต่างประเทศเพื่อเตรียมตัว ให้พร้อมในการจัดการเรียนการสอน รูปแบบใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไป และมีความสอดคล้องกับมาตรการป้องกันการระบาดของโรคดังกล่าวคือ สถานศึกษา และครูผู้สอนจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งที่ต้องส่งเสริมให้เด็กนักเรียน/ ผู้เรียนในทุกกระดับ ได้มีโอกาสได้รับ การศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยการนำรูปแบบการเรียนการสอนที่มีการจัดทำสื่อและนำเครื่องมือต่าง ๆ ที่ทันสมัยมา ใช้และสามารถถ่ายทอดให้ผู้เรียนได้เข้าใจและมีความรู้เข้าถึงได้ง่ายขึ้น ในรูปแบบการเรียนรู้แบบออนไลน์ ถือเป็น นวัตกรรมทางการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้จากวิธีการเรียนแบบเดิมที่นั่งเรียนในชั้นเรียน แต่เป็นการ จัดการเรียนรู้อัจฉริยะ ซึ่งจะครอบคลุมวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลายรูปแบบ

ปัจจุบันการจัดการศึกษาในประเทศไทยมีการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เหมาะสม กับ

บริบทและการเปลี่ยนแปลงไปของสังคมโลกมากขึ้น ให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านทักษะของผู้เรียนเพื่อส่งเสริม ให้มีสมรรถนะที่สามารถก้าวเข้าสู่ระดับสากล ซึ่งการพัฒนาผู้เรียนในยุคที่ประเทศไทยกำลังพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ

สังคม การเมือง เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงและความเจริญเติบโตทางด้านเทคโนโลยี ซึ่งในสิ่งที่สำคัญที่สุดนั้นก็ คือต้องพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้พร้อมรับมือกับด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจ สังคม เพื่อให้สามารถมีความสามารถในการเลือกรับและให้ข้อมูล การแสวงหาข้อมูลจึงเป็นสิ่งสำคัญกับคนในยุคปัจจุบันเป็นอย่างมาก สำหรับในการจัดการเรียนการสอนนั้นผู้สอนไม่สามารถที่จะถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียนได้ทุกอย่าง ผู้เรียนต้องแสวงหาความรู้เพิ่มเติมจากห้องเรียน ทั้งที่เป็นความรู้วิชาการ ความรู้รอบรู้ ประสบการณ์ที่พัฒนามาสู่ความรู้ เพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาที่พบเจอในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม ซึ่งผู้เรียนต้องใช้ทักษะด้านความคิดในการสร้างโอกาสที่ได้จะได้ซึ่งความรู้ดีๆ โดยทักษะหนึ่งที่มีความสำคัญมากนั้นก็คือทักษะความคิดเชิงบวก การพัฒนาทักษะและการตั้งศักยภาพเชิงบวกออกมาใช้ประโยชน์ ยิ่งทำให้เกิดการพัฒนาและความเจริญก้าวหน้าที่เหมาะสมสำหรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบันเป็นอย่างมาก

การคิดเชิงบวก (Positive Thinking) เป็นกระบวนการทางความคิดของบุคคลอันเกิดจากการที่คนเรานั้น มีรูปแบบการรับรู้และการรู้คิด (Perception and Cognitive Style) ไปในทิศทางที่ตีมองและรับรู้สิ่งต่างๆ ตามสภาพความเป็นจริง เป็นเหตุเป็นผล ด้วยอารมณ์ที่ผ่อนคลาย จึงทำให้มีพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสม ดึงดูดและเชิงบวกซึ่งเป็นพื้นฐานที่ทำให้คนเราเกิดการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้ง ยังเป็นจุดเริ่มต้นของความฉลาดทางอารมณ์และความคิดเชิงบวกด้วย ซึ่งความคิดในเชิงบวกนั้นทำให้ผู้คิดเกิดความรู้สึกไปในทิศทางบวกและจะแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมที่ดีส่งผลทำให้ทั้งตนเองและสังคมคนรอบข้างมีความสุข (นิภา แก้วศรีงาม, 2547: 76) เมื่อบุคคลมีความคิดเชิงบวกจะทำให้เป็นบุคคลที่มีสุขภาพจิตดีและมีความมั่นคงทางอารมณ์การมองในแง่ดีไม่เฉพาะแต่การมองสิ่งแวดล้อมภายนอกเท่านั้น แต่รวมถึงการมองตนเอง มองโลกภายนอก และมองอนาคตว่าเต็มไปด้วยความหวังและความสำเร็จ ส่วนความผิดพลาดก็จะมองว่าเป็น แรงผลักดันอย่างหนึ่งที่ส่งผลต่อความเจริญเติบโตก้าวหน้าและความสำเร็จของตนเอง (เทอดศักดิ์เดชคง, 2547: 28) แม้การคิดเชิงบวกจะเป็นสิ่งที่มีคุณค่าต่อการดำรงชีวิตของบุคคล แต่ความเหมาะสมในการนำแนวคิดเรื่อง การคิดเชิงบวกซึ่งมีรากฐานมาจากสังคมตะวันตกมาใช้กับสังคมตะวันออกก็เป็นสิ่งที่ต้องพิจารณาและคำนึงถึง เนื่องจากหัวใจสำคัญของการคิดเชิงบวกตั้งอยู่บนพื้นฐานของมุมมองที่มีต่อความสุขในชีวิต รวมไปถึงความเชื่อมั่น และศรัทธาต่อตนเอง และพลังอำนาจทางจิตวิญญาณที่สูงกว่า (เวนเทอร์ลลา, 2545) ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีความแตกต่างกันไปตามบริบททางสังคม เลี้ยว วังและคู (Leu, J., Wang, J., & Koo, K., 2011: 1-5)กล่าวถึงวัฒนธรรมของ เอเชียที่เกี่ยวข้องกับมุมมองของความสุขที่มีความแตกต่างจากวัฒนธรรมของชาวตะวันตก โดยส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากความแตกต่างด้านศาสนา กล่าวคือ คำสอนของพุทธศาสนามุ่งเน้นหลักการเรื่องความทุกข์และการดับ ทุกข์ด้วยการกำหนดรู้ตามสภาพที่มันเป็นจริง มีมุมมองที่มีต่อความสุขมองว่าเป็นสิ่งที่ไม่ยั่งยืน สอดคล้องกับแนวคิดของลัทธิเต๋าที่มีหลักการของการสร้างความสมดุล เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นตัวกำหนดมุมมองในเรื่อง ของความสุขในชีวิตอันเป็นรากฐานที่สำคัญของการคิดเชิงบวก ด้วยเหตุนี้การนำแนวคิดเรื่องการคิดเชิงบวกมาใช้ในการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุดจึงจำเป็นต้องมีการปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบททางสังคม

ด้วยมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เป็นมหาวิทยาลัยผลิตบัณฑิตครูศาสตร์อีกทั้งมีภารกิจหลักในการวิจัยเพื่อสร้างนวัตกรรมและองค์ความรู้ คณะผู้วิจัยจึงมุ่งมั่นในการศึกษาและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้อการสอนที่จะส่งเสริมทักษะความคิดเชิงบวกของผู้เรียนที่สอดคล้องกับยุคการเรียนรู้ผ่านเครื่องมือดิจิทัลในปัจจุบัน ซึ่งเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เป็นปัจจัยในการพัฒนาทักษะความคิดขั้นสูงของบุคคลได้อย่างยั่งยืน

1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาทักษะการคิดเชิงบวกของผู้เรียนในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัล

เพื่อศึกษาการสอนทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัล

เพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัล

1.3 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้/ทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการเรียนรู้ดิจิทัลถูกนำไปใช้อย่างมีส่วนร่วม

2. การสร้างกระบวนการจัดการเรียนรู้ดิจิทัลที่ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะความคิดเชิงบวก ถ่ายทอดให้บุคคลที่สนใจได้ศึกษาและนำไปใช้

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

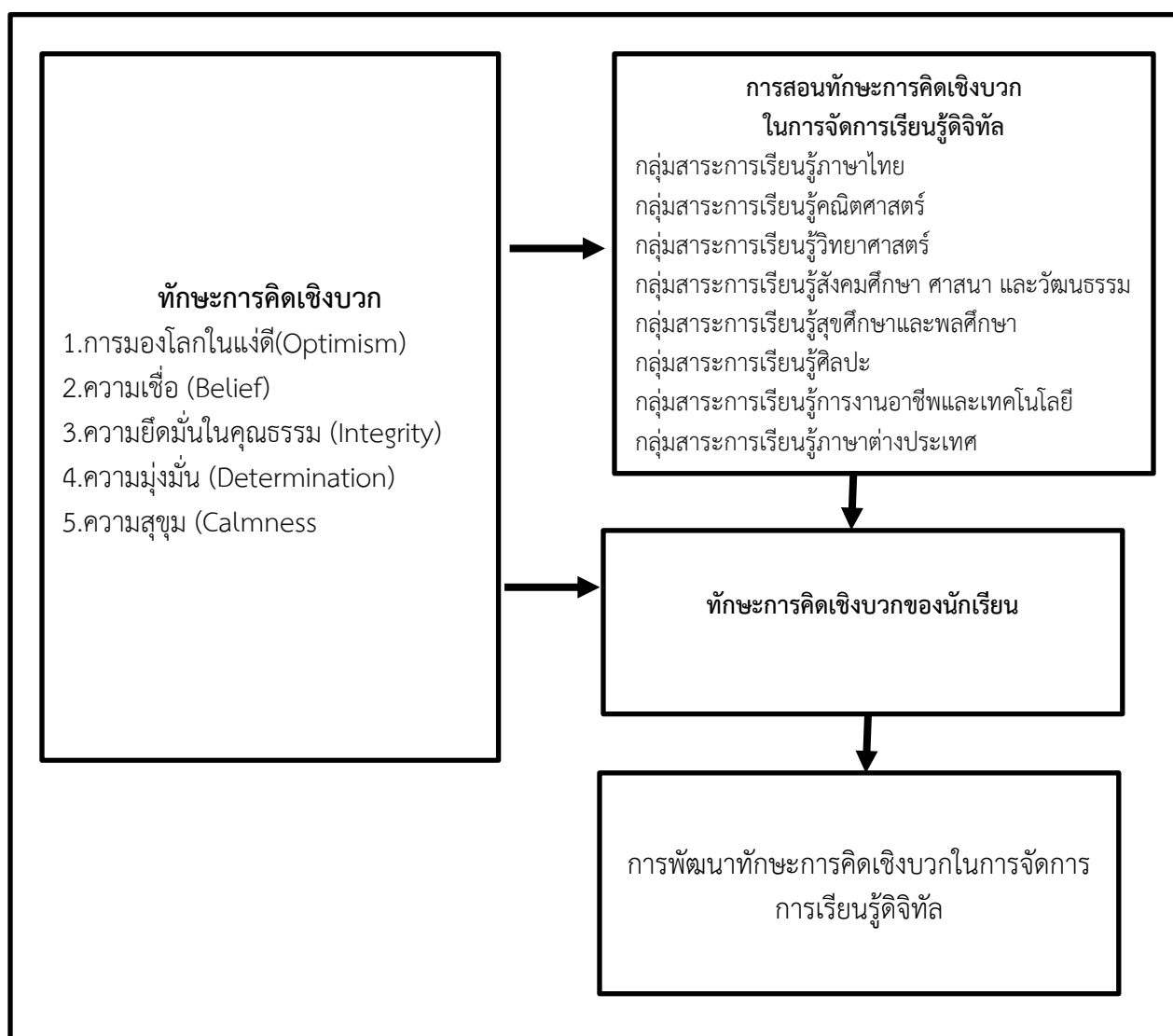
ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยพัฒนาและประยุกต์ (Research & Development) เพื่อสร้างกระบวนการจัดการเรียนรู้ดิจิทัลในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงบวกของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ปีการศึกษา 2564

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คณาจารย์และนักเรียน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ปีการศึกษา 2564

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คณาจารย์และนักเรียน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ในปีการศึกษา 2564 โดยการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง

1.5 กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการคิดเชิงบวก ผู้วิจัยนำมาสร้างเป็นแนวคิด เพื่อใช้เป็นกรอบในการศึกษาเพื่อสร้างกระบวนการจัดการเรียนรู้ดิจิทัลที่จะพัฒนาทักษะการคิดเชิงบวก ได้ตั้งแผนภาพ

บทที่ 2

ผลงานวิจัยและงานเขียนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับทักษะแนวคิดขั้นสูง
2. แนวคิดเกี่ยวกับทักษะการคิดเชิงบวก
3. แนวคิดเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัลในการเรียนการสอน
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ทักษะแนวคิดขั้นสูง (Creative thinking)

การจัดการเรียนการสอนในยุคของการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีหรือในยุคศตวรรษที่ 21 นั้น นอกจากใน

ภาคการศึกษาที่มีบทบาทสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนแล้วนั้น ยังมีหน่วยงานภายนอกอื่นๆ ที่ส่งเสริมการพัฒนาการศึกษา เช่น บริษัทแอปเปิ้ล บริษัทไมโครซอฟ บริษัทวอลต์ดิสนีย์ องค์กรวิชาชีพระดับประเทศ ร่วมกับสำนักงานด้านการศึกษารัฐ ที่รวมตัวกันก่อตั้งเป็นเครือข่ายองค์กรความร่วมมือเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 หรือเรียกย่อๆ ว่าเครือข่าย P21 ซึ่งจุดประสงค์ของการจัดตั้งหน่วยงานนี้เพื่อต้องการพัฒนาเยาวชนให้มีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกแห่งศตวรรษที่ 21 จึงได้มีการพัฒนารอบแนวคิดการเรียนรู้โดยมีทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม หรือ เรียกย่อๆ ว่า 3R และ 4C ซึ่งองค์ประกอบของ 3R ได้แก่ Reading (การอ่าน), Writing (การเขียน), Arithmetic (คณิตศาสตร์) และองค์ประกอบของ 4C ได้แก่ Critical Thinking (การคิดวิเคราะห์), Communication (การสื่อสาร), Collaboration (การร่วมมือ) และ Creativity (การคิดอย่างมีวิจารณญาณ) รวมถึงทักษะชีวิต อาชีพ และทักษะด้านการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ กับการบริหารจัดการด้านการศึกษาแบบใหม่ (สำนักแผนและประกันคุณภาพการศึกษา, 2557)

Doyle (2017) ได้ให้ความหมายของคำว่าความคิดขั้นสูง ไว้ว่า Creativity มาจากภาษาละตินคือคำว่า “Creo” มาจาก to create และ to make หมายถึง สร้างหรือทำให้เกิดความคิดขั้นสูง คือ ปรากฏการณ์ที่บุคคลเชิงบวกสิ่งใหม่ เช่น ผลผลิตการแก้ปัญหา นวัตกรรมหรืองานศิลปะ เป็นต้น ซึ่งคำว่าความใหม่นั้นขึ้นอยู่กับผู้เชิงบวกหรือสังคมสิ่งแวดล้อมที่สิ่งใหม่นั้นเกิดขึ้น การตีความคำว่า “ความใหม่” ประกอบด้วยสิ่งประดิษฐ์ที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน สิ่งประดิษฐ์ที่อาจปรากฏอยู่ที่อื่น แต่มีผู้เชิงบวกขึ้นใหม่โดยอิสระทางความคิด มีการปรับกระบวนการผลิตที่แตกต่างออกไป คิดวิธีการใหม่ในการแก้ไขปัญหา และเปลี่ยนแนวคิดที่แตกต่างจากผู้อื่น

Sternberg (2011, p 479) ความคิดขั้นสูง คือ ความคิด แนวทาง ทักษะ ทักษะ ความเข้าใจและการมองปัญหาในรูปแบบใหม่ เกิดเป็นผลลัพธ์ของความคิดขั้นสูง เช่น ดนตรี การแสดง วรรณกรรม ละคร สิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรมทางเทคนิค แต่ความคิดขั้นสูงบางครั้งก็มองไม่เห็นชัดเจน เช่น การตั้งคำถามบางอย่างที่ช่วยขยายกรอบแนวคิดที่ให้คำตอบบางอย่างหรือการมองปัญหาแบบนอกกรอบ

อารี พันธุ์มณี (2557, น.2-3) ความคิดขั้นสูงสามารถพัฒนาได้ด้วยการสอน และการฝึกปฏิบัติที่ถูกต้อง ควรส่งเสริมความคิดขั้นสูงให้กับผู้เรียนตั้งแต่ในวัยเด็ก การพัฒนาทักษะความคิดขั้นสูงทำให้เกิดการจินตนาการขั้น

สูง ศักยภาพด้านความคิดขั้นสูงของนักเรียนกำลังพัฒนา หากช่วงนี้นักเรียนได้รับประสบการณ์ หรือกิจกรรมที่เหมาะสม และต่อเนื่องเท่ากับเป็นการวางรากฐานที่มั่นคง สำหรับการพัฒนาความคิดขั้นสูงในอนาคต

2. ทักษะการคิดเชิงบวก

การคิดเชิงบวก (Positive Thinking) เป็นกระบวนการทางความคิดของบุคคลอันเกิดจากการที่คนเรานั้น มีรูปแบบการรับรู้และการรู้คิด (Perception and Cognitive Style) ไปในทิศทางที่ตีมองและรับรู้สิ่งต่างๆ ตามสภาพความเป็นจริง เป็นเหตุเป็นผล ด้วยอารมณ์ที่ผ่อนคลาย จึงทำให้มีพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสม ดึงงามและเชิงบวกซึ่งเป็นพื้นฐานที่ทำให้คนเราเกิดการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้ง ยังเป็นจุดเริ่มต้นของความฉลาดทางอารมณ์และความคิดเชิงบวกด้วย ซึ่งความคิดในเชิงบวกนั้นทำให้ผู้คิดเกิดความรู้สึกไปในทิศทางบวกและจะแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมที่ดีส่งผลทำให้ทั้งตนเองและสังคมรอบข้างมีความสุข (นิภา แก้วศรีงาม, 2547: 76) เมื่อบุคคลมีความคิดเชิงบวกจะทำให้เป็นบุคคลที่มีสุขภาพจิตดีและมีความมั่นคงทางอารมณ์การมองในแง่ดีไม่เฉพาะแต่การมองสิ่งแวดล้อมภายนอกเท่านั้น แต่รวมถึงการมองตนเอง มองโลกภายนอก และมองอนาคตว่าเต็มไปด้วยความหวังและความสำเร็จ ส่วนความผิดพลาดก็จะมองว่าเป็น แรงผลักดันอย่างหนึ่งที่ส่งผลต่อความเจริญเติบโตก้าวหน้าและความสำเร็จของตนเอง (เทอดศักดิ์เดชคง, 2547: 28) แม้การคิดเชิงบวกจะเป็นสิ่งที่มีคุณค่าต่อการดำรงชีวิตของบุคคล แต่ความเหมาะสมในการนำแนวคิดเรื่อง การคิดเชิงบวกซึ่งมีรากฐานมาจากสังคมตะวันตกมาใช้กับสังคมตะวันออกก็เป็นสิ่งที่ต้องพิจารณาและคำนึงถึง เนื่องจากหัวใจสำคัญของการคิดเชิงบวกตั้งอยู่บนพื้นฐานของมุมมองที่มีต่อความสุขในชีวิตรวมไปถึงความเชื่อมั่น และศรัทธาต่อตนเอง และพลังอำนาจทางจิตวิญญาณที่สูงกว่า (เวนเทอร์ลลา, 2545) ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีความแตกต่างกันไปตามบริบททางสังคม เลี้ยว วังและคู (Leu, J., Wang, J., & Koo, K., 2011: 1-5)กล่าวถึงวัฒนธรรมของ เอเชียที่เกี่ยวข้องกับมุมมองของความสุขที่มีความแตกต่างจากวัฒนธรรมของชาวตะวันตก โดยส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากความแตกต่างด้านศาสนา กล่าวคือ คำสอนของพุทธศาสนาเน้นหลักการเรื่องความทุกข์และการดับ ทุกข์ด้วยการกำหนดรู้ตามสภาพที่มันเป็นจริง มีมุมมองที่มีต่อความสุขมองว่าเป็นสิ่งที่ไม่ยั่งยืน สอดคล้องกับแนวคิดของลัทธิเต๋าที่มีหลักการของการสร้างความสมดุล เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นตัวกำหนดมุมมองในเรื่อง ของความสุขในชีวิตอันเป็นรากฐานที่สำคัญของการคิดเชิงบวก ด้วยเหตุนี้การนำแนวคิดเรื่องการคิดเชิงบวกมาใช้ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดจึงจำเป็นต้องมีการปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบททางสังคม

กล่าวโดยสรุป ความหมายของการคิดเชิงบวกเป็นได้ทั้งกระบวนการในการคิดและผลที่เกิดจากการ คิดของบุคคลอันเกิดจากการมีรูปแบบการรับรู้และการรู้คิดไปในทิศทางที่ดี เชื่อในความเป็นไปได้ของเหตุการณ์ บนพื้นฐานความเป็นจริง ความเป็นเหตุเป็นผลและความเอื้ออาทร มีความมุ่งมั่น เชื่อมั่นในตนเองและควบคุม อารมณ์ได้ ส่งผลให้บุคคลมีพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสมและดึงงาม โดยการคิดเชิงบวกเป็นทักษะสำคัญ ของการดำรงชีวิต ผลจากการมีการคิดเชิงบวกจะช่วยให้บุคคลมีความสุขในชีวิต ยอมรับสภาพปัญหาที่กำลัง เกิดขึ้นสามารถเผชิญกับสถานการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้รู้จักตัดสินใจ รู้จักตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเองและกระทำการให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างเหมาะสม มีกำลังใจและความ เข้มแข็งในการต่อสู้ชีวิตต่อไป

แนวความคิดที่ทันสมัยของการคิดเชิงบวกเริ่มต้นขึ้นจากศาสตราจารย์นอร์แมน วินเซนต์ พิล นักจิตวิทยา และผู้ก่อตั้งศูนย์ฟิลเซนเตอร์เพื่อการดำรงชีวิตของชาวคริสเตียน ซึ่งได้รับการยกย่องว่าเป็นบิดาแห่ง การคิดบวก (The father of positive thinking) การคิดเชิงบวกของฟิลนั้น มีหลักการที่ตั้งมั่นอยู่บนพื้นฐาน ของความ

ศรัทธาและจิตวิทยาเป็นสำคัญ กล่าวคือ ความหมายของการคิดบวกในมุมมองของฟิลนั้นมีความหมาย สอดคล้องกับความศรัทธาของคริสตศาสนาที่เชื่อว่าทุกสิ่งสามารถเป็นไปได้ด้วยศรัทธาแห่งพระเจ้า โดยศรัทธา แห่งพระเจ้าสามารถผลักดันความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งนำไปสู่ความมั่นใจในตนเอง ส่วนจิตวิทยานั้นมีบทบาทเสริม เพื่อให้บุคคลสามารถสัมผัสและสื่อสารกับพระเจ้าโดยผ่านกระบวนการทางจิตเป็นสำคัญ โดยในระยะแรกพบว่า ผลงานที่เกี่ยวข้องกับการคิดเชิงบวกของฟิลยังคงมีลักษณะกระจัดกระจายอยู่ในผลงานเขียนของท่านซึ่งมีจำนวน มาก สก็อตต์ เวนเทรลลา (Scott Ventrella) ซึ่งเป็นนักวิชาการทางด้านการศึกษาและมีความศรัทธาใน แนวคิดของฟิล ได้ทำการวิจัยและรวบรวมผลงานของศาสตราจารย์นอร์แมน วินเซนต์ ฟิล เพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับ การคิดเชิงบวกที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม จนเป็นที่มาของคุณลักษณะคุณลักษณะเฉพาะ 10 ประการของการคิดเชิงบวก ได้แก่ (เวนเทรลลา, 2545: 101-131)

1. การมองโลกในแง่ดี (Optimism) หมายถึง ความเชื่อและความคาดหวังว่าจะเกิดสิ่งที่ดีแม้ว่าจะตก อยู่ในสถานการณ์ที่ยากลำบาก คับขันหรือท้าทายก็ตาม

2. ความกระตือรือร้น (Enthusiasm) หมายถึง การมีความสนใจ พลังในแง่บวก แรงปรารถนาหรือ แรงกระตุ้นส่วนตัวสูงในการกระทำสิ่งต่างๆ

3. ความเชื่อ (Belief) หมายถึง ความเชื่อมั่นและศรัทธาในตนเอง ต่อผู้อื่น และ/หรือต่อพลังอำนาจ ทางจิตวิญญาณที่สูงกว่า ซึ่งคอยให้การสนับสนุน การชี้แนะแนวทาง

4. ความยึดมั่นในคุณธรรม (Integrity) หมายถึง การกระทำภายใต้คำมั่นสัญญาที่มีต่อความซื่อสัตย์ ความเปิดเผย และความยุติธรรม ตามมาตรฐานของบุคคลนั้นๆ

5. ความกล้าหาญ (Courage) หมายถึง ความเต็มใจในการลองเสี่ยงและเอาชนะความกลัว แม้ผลลัพธ์ที่ได้ อาจจะไม่แน่นอน

6. ความมั่นใจ (Confidence) หมายถึง การมีความเชื่อมั่นในตนเองถึงความสามารถสมรรถภาพและ ศักยภาพของตนเอง

7. ความมุ่งมั่น (Determination) หมายถึง การมุ่งดำเนินให้สำเร็จตามเป้าหมาย วัตถุประสงค์ หรือ สิ่งที่เป็นในชีวิตอย่างไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย

8. ความอดทน (Patience) หมายถึง ความเต็มใจในการรอคอยโอกาส ความพร้อมหรือผลลัพธ์จาก การกระทำของตนเองหรือของผู้อื่น

9. ความสุขุม (Calmness) หมายถึง การดำรงไว้ซึ่งความเยือกเย็นและไฝหาความพอเหมาะ พอควร ในการโต้ตอบกับความยากลำบาก ความท้าทายหรือวิกฤตการณ์ต่างๆ

10. การสำรวมความตั้งใจ (Focus) หมายถึง การเอาใจจดจ่ออยู่กับการกระทำให้บรรลุเป้าหมาย ตามลำดับความสำคัญก่อนหลัง

คุณลักษณะทั้ง 10 ประการนี้มีความสัมพันธ์กับความเชื่อ ความรู้สึกและการกระทำ โดยความสัมพันธ์ของ ความเชื่อ ความคิด ความรู้สึกและการกระทำกับคุณลักษณะทั้ง 10 ประการ ของการคิดเชิงบวกว่ามีลักษณะเป็น วงกลมที่เรียงตามลำดับได้ทั้งแบบตามเข็มนาฬิกาและทวนเข็มนาฬิกา โดย จุดเริ่มต้นของแต่ละบุคคลแตกต่างกัน ไปตามสถานการณ์ โดยไม่ว่าจะหมุนไปในทิศทางใดก็ตามหัวใจสำคัญของ การคิดเชิงบวกก็คือการทำให้ความเชื่อ ของบุคคลนั้นสอดคล้องกับความเป็นจริงของชีวิตอันนำไปสู่การเกิดขึ้นของ คุณลักษณะการคิดเชิงบวก 10 ประการ โดยองค์ประกอบในส่วนของความเชื่อจัดได้ว่าเป็นคุณลักษณะที่สำคัญ ที่สุด เพราะการกระทำทุกอย่าง

ของคนเรามักเริ่มต้นที่ความเชื่อ อันนำไปสู่ความคิด ความรู้สึกและการกระทำ ความเชื่อนั้นประกอบไปด้วยความเชื่อมั่นในตนเอง เชื่อมั่นว่าตนเองมีพลังอำนาจลึกละเอียดอยู่ภายในที่สามารถดึง ออกมาใช้ได้ ความสงสัยไม่แน่ใจตนเอง อาจนำไปสู่พฤติกรรมที่ผิดศีลธรรม สร้างความไม่ไว้วางใจ สกิดกัน ไม่ให้คนมีเป้าหมายและไม่อาจบรรลุในเป้าหมายที่วางไว้ เป็นตัวกีดขวางคุณลักษณะอื่นๆเช่น ความมั่นใจ ความ มุ่งมั่น ความกล้าหาญ เป็นต้น ความเชื่อมั่นในผู้อื่น การขาดความเชื่อมั่นในตัวผู้ร่วมงานก็อาจกลายเป็นอุปสรรค สำคัญที่ทำให้ไปไม่ถึงเป้าหมายที่ต้องการและความเชื่อในอำนาจทางจิตวิญญาณที่สูงกว่า เช่น ความเชื่อในเรื่อง ของการประกอบกรรมดีย่อมส่งผลกรรมที่ดีเป็นพลังช่วยให้ตนเองประสบผลสำเร็จในสิ่งที่มุ่งหวังได้ โดยความเชื่อ ที่เหมาะสมที่สุดคือความเชื่อที่ดีงามและตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง ด้วยเหตุนี้การสร้างความเชื่อที่ถูกต้อง ทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่นและต่อความดีงามที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริงจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อ การพัฒนาการคิดเชิงบวก

2.1 ตัวบ่งชี้การคิดบวก

จากการประมวลเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงแนวคิดแนวคิดของนักวิชาการไทยและ นักวิชาการ ต่างประเทศเกี่ยวกับตัวบ่งชี้ของการคิดเชิงบวก พบว่ามีตัวบ่งชี้ที่มีความหลากหลายโดยมีทั้ง คุณลักษณะที่ร่วมกัน และคุณลักษณะที่แตกต่างกัน ตามรายละเอียดดังนี้

ตัวบ่งชี้	บุญเกียรติ โชค วัฒนา	สุธานี นาค สันธุ์	สุพัตรา สุภาพ (2553)	อารณ์ ภูวิทย์พันธุ์ (2556)	เวน เทรลลา (2545)	คาร์ทัน (2008)	ลอยด์ (2008)	โลมอน (2008)	แมซซี (2002)
การมองโลกในแง่ดี		✓	✓		✓		✓	✓	✓
ความกระตือรือร้น	✓			✓	✓				✓
ความเชื่อ		✓	✓		✓	✓	✓	✓	
ความยึดมั่นในคุณธรรม	✓	✓		✓	✓		✓		✓
ความกล้าหาญ		✓			✓				
ความมั่นใจ	✓		✓		✓	✓			
ความมุ่งมั่น			✓	✓	✓	✓		✓	
ความอดทน					✓	✓			✓
ความสุขุม	✓			✓	✓	✓	✓	✓	
การสำรวจความตั้งใจ		✓			✓		✓		✓
การเคารพให้เกียรติ ตนเองและผู้อื่น		✓		✓			✓	✓	
การรู้จักอ่อน จุดแข็ง ของตนเอง	✓		✓						
การแสวงหาความรู้			✓					✓	
มนุษย์สัมพันธ์ที่ดี			✓				✓	✓	

จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ตัวชี้วัดของการคิดเชิงบวกออกมาได้ 5 ตัวชี้วัด โดยสังเคราะห์จากตัวชี้วัดที่ถูกรับรองมากกว่า 75% ของงานวิจัยที่ได้ศึกษา ได้แก่

1. การมองโลกในแง่ดี(Optimism) หมายถึง ความเชื่อและความคาดหวังว่าจะเกิดสิ่งที่ดีแม้ว่าจะตก อยู่ในสถานการณ์ที่ยากลำบาก คับขันหรือท้าทายก็ตาม
2. ความเชื่อ (Belief) หมายถึง ความเชื่อมั่นและศรัทธาในตนเอง ต่อผู้อื่น และ/หรือต่อพลังอำนาจ ทางจิตวิญญาณที่สูงกว่า ซึ่งคอยให้การสนับสนุนการชี้แนะแนวทาง
3. ความยึดมั่นในคุณธรรม (Integrity) หมายถึง การกระทำภายใต้คำมั่นสัญญาที่มีต่อความซื่อสัตย์ ความเปิดเผย และความยุติธรรม ตามมาตรฐานของบุคคลนั้นๆ
4. ความมุ่งมั่น (Determination) หมายถึง การมุ่งดำเนินให้สำเร็จตามเป้าหมาย วัตถุประสงค์หรือ สิ่งที่เป็นในชีวิตอย่างไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย
5. ความสุขุม (Calmness) หมายถึง การดำรงไว้ซึ่งความเยือกเย็นและไฟหาความพอเหมาะ พอควร ในการโต้ตอบกับความยากลำบาก ความท้าทายหรือวิกฤตการณ์ต่างๆ

2.2 ผลของการคิดเชิงบวก

ในการศึกษาผลของการคิดเชิงบวก พบว่า การคิดเชิงบวกส่งผลต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของบุคคลหลายประการ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ทำให้มีสุขภาพจิตที่ดี กล่าวคือ การคิดเชิงบวกส่งเสริมให้บุคคลมีความสามารถในการปรับตัว และเผชิญความจริงได้อย่างมีเหตุผล เกิดความพึงพอใจในตนเอง ครอบครวั หน้าทีการงานและในสังคมที่เกี่ยวข้อง มีความพึงพอใจในการดำรงชีวิตและเป็นการเพิ่มความสุขในชีวิต (Seligman, 2006: 172-174 ; นิภา แก้วศรีงาม, 2547: 76-78; เรวดี ทรงเที่ยง, 2550: 69-70; Baldwin ; Debora; & Kerry, 2009: online)

2. ทำให้มีสุขภาพกายที่ดี กล่าวคือ การคิดเชิงบวกส่งเสริมให้บุคคลมีสุขภาพกายที่ดีและมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง โดยในคนปกติจะมีการดูแลสุขภาพที่ดี ส่วนในคนที่มีสภาวะเจ็บป่วย การคิดเชิงบวกสามารถ ช่วยฟื้นฟูสุขภาพกายของมนุษย์ให้เป็นไปในทางที่ดีได้ (Seligman, 2006: 172-174 ; Scheier; & Caver, 1985: 219- 247 ; เรวดี ทรงเที่ยง, 2550: 69-70)

3. ทำให้มีโอกาสประสบความสำเร็จในชีวิต กล่าวคือ การคิดเชิงบวกเป็นส่วนสำคัญในการจูงใจตนเองให้เห็นว่าทุกสิ่งทุกอย่างไม่ได้เลวร้าย จึงมีพลังแสวงหาโอกาสที่จะพลิกผันสถานการณ์ที่เลวร้ายให้กลับคืนดี ให้ได้และไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคที่ขวางกั้น จึงเป็นการเพิ่มคุณค่าให้แก่ชีวิตและการงาน มีสติปัญญาในการแก้ไข ปัญหาและการตัดสินใจ เกิดความคิดที่จะปรับปรุงและพัฒนา ปรับเปลี่ยนวิกฤติให้เป็นโอกาส ก่อให้เกิดคุณภาพ ชีวิตที่สมบูรณ์และเกิดควมมีมาตรฐานในงาน (Martin; Marsh; & Debus, 2001: 583-610 ; สุภาวดี จันทร์ เพ็ญ, 2541: 42-44; นิภา แก้วศรีงาม, 2547: 76-78 ; เรวดี ทรงเที่ยง, 2550: 69-70 ; Seligman, 2006:95-98)

4. ทำให้มีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น กล่าวคือ การคิดเชิงบวกจะตามมาด้วยการพูดดีและการทำดี จึง ทำให้ตนเองและผู้อื่นสบายใจ เนื่องจากเจ้าของความคิดเองสามารถทำความเข้าใจกับเรื่องราวต่างๆ ตามความ เป็นจริงและสามารถปรับความคิดของตนเองให้ปราศจากความยุ่งยากลำบากใจกับเหตุการณ์ที่

เกิดขึ้นได้ ส่งผลให้ ตนเองและบุคคลรอบข้างมีความสุข นอกจากนี้ยังพบว่าคนที่มีการคิดเชิงบวกจะให้อภัยในความผิดของผู้อื่นและ พร้อมทั้งจะสร้างสัมพันธ์ภาพกับคนอื่นได้ยืนยาว (Seligman, 2006:95-98 ; วิทยา นาควัชระ, 2548:48-49 ; เรวดี ทรงเที่ยง, 2550: 69-70)

5. ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ กล่าวคือ การคิดเชิงบวกช่วยให้คิดในด้านดี กล่าวคือถ้าฝึนเห็นความดีของตนเอง ผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม เกิดเป็นความสุขใจมากกว่าความทุกข์ใจ เพิ่มคุณค่าให้แก่ชีวิตในทุกๆ ด้านอันนำไปสู่รากฐานสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ (นิภา แก้วศรีงาม, 2547: 76-78 ;จรูญ จิตติวุฒิการ, 2545: 60-62)

จากความสำคัญของการคิดเชิงบวกที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่าการคิดเชิงบวกนอกจากจะส่งผลดีต่อ ทั้งสุขภาพกายและใจของผู้ที่คิดเชิงบวกแล้วยังมีความสำคัญกับบุคคลอื่นและสังคมโดยรวม กล่าวคือ การคิดเชิง บวกทำให้บุคคลคิดในด้านดี พุดดี ทำดี เห็นความดีของตนเองและผู้อื่น สามารถเผชิญปัญหาและอุปสรรครู้จัก จัดการกับปัญหาสามารถแก้ปัญหาและอุปสรรคได้เป็นอย่างดี มีภาวะทางอารมณ์ที่ดี และตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง สร้างความคิดบนพื้นฐานของความเป็นจริงโดยไม่ใช้การคิดเข้าข้างตนเอง ทำให้ตนเองและผู้อื่นเกิดความสบายใจ ซึ่ง จะเกิดผลดีต่อตนเองและสังคมรอบข้างจนเกิดความสำเร็จในชีวิตและก่อให้เกิดสังคมที่ดีงามและสงบสุข

3. เทคโนโลยีดิจิทัลในการเรียนการสอน

สุภารักษ์ จูตระกูล (2559) กล่าวถึงแนวคิดการเรียนรู้ดิจิทัลไว้ว่าเป็นแนวคิดที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในระดับสากล โดยสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) เป็นสื่อออนไลน์ที่สำคัญกับกลุ่มเด็กในยุคปัจจุบัน ซึ่งเป็นกลุ่มที่อยู่ในช่วงวัยเรียน กลุ่มนักเรียน นักศึกษา กลุ่มเรานี้ถูกเรียกว่าเป็นกลุ่มดิจิทัลเนทีฟ เพราะการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ของพวกเขาเหล่านั้นใช้เพื่อหาข้อมูลประกอบการเรียนรู้หรือเป็นการติดตามข่าวสารทั่วไป แต่ในขณะที่เดียวกันนั้นการเข้าถึงข้อมูลของกลุ่มวัยนี้ผ่านสื่อดิจิทัลนั้นอาจจะส่งผลกระทบต่อไม่ว่าจะเป็นในด้านของการขาดความรู้เท่าทันสื่อ การเข้าถึงข้อมูลที่ไม่เหมาะสม หรืออาชญากรรมทางอินเทอร์เน็ต ภัยเหล่านี้จะเป็นผลกระทบต่อ การควบคุมและการตรวจสอบ

บัญญัติ พูนสวัสดิ์ (2559) กล่าวไว้ในงานวิจัยว่ากลุ่มคนที่เป็นดิจิทัลเนทีฟในด้านของการศึกษาเป็นกลุ่มของผู้เรียนที่มีความสามารถในการใช้อินเทอร์เน็ตและมีความเข้าใจในเทคโนโลยีมาตั้งแต่อายุ 8 – 9 ปี กิจกรรมโดยทั่วไปที่เป็นกิจกรรมเชิงกายภาพ (Physical) เช่น การพบปะพูดคุย การเล่นเกม ดนตรี การใช้งานอินเทอร์เน็ตตลอดเวลา โดยสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ที่กลุ่มวัยดิจิทัลเนทีฟนี้ให้ความสนใจ เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) ไลน์ (Line) เป็นเครื่องมือในการติดต่อเพื่อ และอาจารย์ รูปแบบกระบวนการที่พร้อมปรับใช้แนวคิดเชิงคำนวณอย่างเป็นระบบ (Computational Thinking: CT) แยกเป็นรายละเอียดได้ดังนี้

1) การแยกส่วนประกอบ (Decomposition) เป็นทักษะในการวิเคราะห์แยกย่อยส่วนประกอบเพื่อ

ศึกษาความซับซ้อนของปัญหา ที่จะให้ได้มาซึ่งผลลัพธ์ โดยดิจิทัลเนทิฟสามารถที่จะเข้าใจได้ว่าสื่อหรือเครื่องมือแต่ละอย่างมีส่วนประกอบอะไรบ้าง สามารถแยกย่อยออกมาเป็นย่อยเล็กได้แค่ไหน จะทำให้สามารถวิเคราะห์หาส่วนที่สนใจหรือส่วนที่สงสัยอยู่ในขณะนั้นได้

- 2) การจดจำรูปแบบ (Pattern Recognition) เป็นทักษะการมองหารูปแบบของปัญหาหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นซ้ำๆ เช่น การประเมินการคาดการณ์ การดูแนวโน้ม (Forecast) สถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นได้
- 3) การหารูปแบบลักษณะทั่วไป (Pattern Generalization and Abstraction) คือ การมองภาพรวมเพื่อหารายละเอียดปลีกย่อย เช่น การใช้งานแอปพลิเคชันในการกำหนดระยะเวลาทางหรือเวลาเดินทางไปที่สถานที่เป้าหมาย
- 4) การออกแบบลำดับการทำงาน (Algorithm Design) การออกแบบลำดับการทำงาน วิธีการทำงาน กระบวนการทำงานซ้ำในระบบงานเดิม โดยมีการลำดับขั้นตอนความคิด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัล ในครั้งนี้ผู้วิจัยทำการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

งานวิจัยในประเทศ

เรวดี ทรงเที่ยง (2550: 69-70) ได้กล่าวถึงการคิดเชิงบวกว่าเป็นกระบวนการในการสร้างความคิด และใช้พลังทางความคิดอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริงโดยไม่ใช้การคิดแบบเข้าข้างตนเอง ซึ่งพลังดังกล่าวนี้จะ ช่วยผลักดันให้มองเห็นผลลัพธ์ว่าจะเกิดผลดีต่อตนเองหรือผู้อื่นอย่างไร

พงศ์เพชร นิลจินดา (2550: 19) ที่กล่าวถึงการคิดเชิงบวกว่าเป็นกระบวนการทางความคิดที่เป็นเหตุเป็นผลเพื่อรับมือกับความจริงในชีวิตมนุษย์ อย่างตรงไปตรงมาและสร้างสรรค์ มองปัญหาอุปสรรคตามความเป็นจริงและเข้าใจว่าปัญหาทุกเรื่องมีทางออกใน ตัวเอง

ยุทธนา ภาระนันท์ (2554: 88) ที่มองว่าการคิดเชิงบวกเป็นวิธีการในการมองสถานการณ์ต่างๆใน แง่มุมที่สร้างสรรค์ เพื่อรับมือปัญหาได้อย่างเหมาะสมและใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุข

นิภา แก้วศรีงาม (2547, ธันวาคม: 40) กล่าวถึงการคิดเชิงบวก (Positive Thinking) ว่าเป็นกระบวนการทางความคิดของบุคคลอันเกิดจากการที่บุคคลมีรูปแบบการรับรู้และการรู้คิด (Perception and Cognitive Style) ไปในทิศทางที่ดี มองและรับรู้สิ่งต่างๆตามความเป็นจริง เป็นเหตุเป็นผล ด้วยอารมณ์ที่ผ่อนคลาย ทำให้มีพฤติกรรมที่เหมาะสม ตั้งใจและสร้างสรรค์ สามารถสร้างกำลังใจและความสุขให้ เกิดขึ้นได้

อ้อม ประนอม (2548: 120-121) กล่าวถึงการคิดเชิงบวกว่าเป็นการ มองในแง่ดีและเป็นไปได้ โดยเป็นคนที่มีหลายมุมมอง ไม่มีความคิดคับแคบ รู้จักหาความคิดที่ดีใส่ตนเอง บุคคลที่มีความคิดเชิงบวกนั้นจะรู้จักควบคุมอารมณ์ไม่ให้เป็นคนอ่อนไหวง่ายเกินไป เป็นคนเปิดเผย ชอบสังคมและให้ โอกาสบุคคลที่ผิดพลาด วันเพ็ญ บุญประกอบ (2544: 63) ให้ความหมายของการคิดเชิงบวกว่าเป็นการมอง สถานการณ์หรือเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริง เข้าใจถึงพื้นฐานของปัญหาและรู้ว่าปัญหาในแต่ละ อย่างนั้นมีสาเหตุได้หลายอย่างต่างกัน เป็น

พื้นฐานที่ทำให้บุคคลมีความอดทนและเพียรพยายามเมื่อพบ อุปสรรค ไม่โทษตัวเองเกินไปและไม่โทษผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อบุญานนั้นและพยายามหาหนทางแก้ไขโดยไม่ ย่อท้อ และ อารี พันธุ์มณี (2544: 26) กล่าวถึงการคิดเชิงบวกว่าเป็นการยอมรับสภาพความเป็นจริง เปลี่ยน ปัญหาเป็นความสำเร็จ มองวิกฤตเป็นโอกาส ทุกอย่างที่เกิดขึ้นมองให้เป็นประโยชน์หรือข้อดี สามารถสร้าง กำลังใจและความสุขเกิดขึ้นได้

บุญเกียรติ โชควัฒนา (2551: online) กล่าวถึงลักษณะของผู้ที่มีการคิดเชิงบวกไว้ 5 ประการ ดังนี้ 1.มีการตระหนักรู้ในตนเอง 2.ควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ดี 3.มีความกระตือรือร้น 4.เปิดใจกว้างและยอมรับฟัง 5.กระทำในสิ่งที่ดีทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

สุชาสินี นาคสินธุ์ (2552: 5-6) ได้สรุปองค์ประกอบของการคิดเชิงบวกของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ไว้ 6 องค์ประกอบ ดังนี้ 1.การมีความเชื่อมั่นในตนเอง 2.การยึดมั่นในหลักคุณธรรม 3.การกล้าเผชิญกับปัญหาและอุปสรรค 4.การควบคุมอารมณ์ที่ดี 5.การยอมรับฟังและให้เกียรติผู้อื่น 6.การมองโลกในแง่ดี

สุพัตรา สุภาพ (2553: 84-87) กล่าวถึง ความคิดเชิงบวกว่าขึ้นอยู่กับมุมมองของแต่ละบุคคลและ การขัดเกลาหรือการอบรมสั่งสอนแต่เด็ก โดยมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. อย่าท้อ อย่ายอมแพ้ตั้งแต่ยังไม่ทันสำเร็จหรือไม่ทันเริ่ม ท้อได้แต่อย่าท้อแท้หรือท้อถอย
2. เชื่อมั่นตัวเอง เชื่อว่าเรามีความสามารถ เราทำได้และจะทำให้ดีที่สุด
3. ลุกขึ้นมาสู้ แม้จะล้มเหลวไปบ้างก็ไม่เป็นไร นี่คือนิยามที่ต้องพยายามแก้ไข
4. ยอมรับความจริง อย่าหลอกตัวเอง อย่าคิดว่าตัวเองมีในสิ่งที่ไม่มี
5. อย่ากังวลเกินกว่าเหตุ อย่าคิดมาก อย่ามองทุกอย่างเลวร้ายเกินกว่าที่เป็นจริง
6. มีความหวัง หวังในสิ่งดี หวังว่าจะทำได้ในอนาคตแม้ปัจจุบันจะไม่ได้ตามที่ตั้งใจ
7. เชื่อว่าทำได้ มีกำลังใจจะฝ่าฟันอุปสรรคทุกอย่างให้ดีที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้
8. มองโลกในแง่ดี โดยไม่คิดหรือมองว่าทุกอย่างคงไม่ดีขึ้นหรือเลวร้าย
9. ผิดเป็นครู เป็นการปรับปรุงทุกอย่างที่เคยผิดพลาดโดยไม่ทำผิดซ้ำสอง
10. หาความรู้เพิ่มเติม
11. เป็นมิตรมากกว่าสร้างศัตรู
12. รักตัวเอง

อาภรณ์ ภูวิทย์พันธ์ (2556: online) กล่าวถึงลักษณะของผู้ที่มีการคิดเชิงบวกไว้ 7 ประการ ดังนี้ 1. ยอมรับและเข้าใจตนเองและผู้อื่น 2.รู้จักควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ดี 3.ให้กำลังใจตนเองในการสร้างสรรค์งานที่ดี 4.มีความกระตือรือร้น สร้างเป้าหมายที่ยิ่งใหญ่ 5.ไม่ย่อท้อต่อปัญหาหรืออุปสรรค 6.เห็นอกเห็นใจและไม่ดูถูกผู้อื่น 7.แก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์

จากการศึกษา พบว่า มีผู้ทำการศึกษาและวัดการคิดเชิงบวกในประเทศไทยหลายท่าน อาทิเช่น ประภัสราภา จันทรวงศา (2548) ศึกษาลักษณะส่วนบุคคลและความคิดเชิงบวกกับความเครียดในการเรียนของ นักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพระนครศรีอยุธยา ศิริรัตน์ ธนบรรเจ็ดสิน (2548) ศึกษาลักษณะส่วนบุคคลและความคิดเชิงบวกกับความเครียดในการเลี้ยงดูทารกของมารดาที่มีบุตรคนแรกทำงาน บริษัทเอกชน ฐิติรัตน์ อัครเกียรติ (2548) ศึกษาลักษณะส่วนบุคคลและความคิดเชิงบวกกับความเครียดในการ ทำงานของพนักงานโรงพยาบาลเอกชนแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร และสรนัย สุพรรณรัตน์รัฐ (2548) ศึกษาลักษณะส่วนบุคคล

และความคิดเชิงบวกกับทัศนคติต่อออบายมุข 6 และทัศนคติต่อการพนันฟุตบอลของ นิสิตชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ สัจจา ประเสริฐกุล (2551) ได้ศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะการ คิดเชิงบวกตามตัวแปรเพศ อัต มโนทัศน์และประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 อวิรุทธ์ ผลทรัพย์ (2551) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยบางประการกับความคิดเชิงบวกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขต พื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1 นุช นาด หอมหุน (2555) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการคิดเชิงบวกของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาตอนปลาย และศิริินยา จีระเจริญพงศ์ (2556) ได้ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการคิดเชิงบวกของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ทั้งนี้พบว่าส่วนใหญ่ใช้ ข้อคำถามจากแบบทดสอบความคิด เชิงบวกของสก็อตต์ เวนเทอร์ลลา เนื่องจากมีการนิยามองค์ประกอบที่ชัดเจน และมีข้อคำถามที่ไม่มากเกินไป

งานวิจัยในต่างประเทศ

ไพเพอร์ (2548: 8-9) นิยามการคิดเชิงบวกว่าเป็นวิธีการชัก จูงจิตใต้สำนึกของเราให้เป็นไปในทิศทางบวก คิดและทำอะไรอย่างมีสติตามความเป็นจริง ส่งผลทำให้มี พฤติกรรมไปในทิศทางบวกด้วยความคิดที่เป็นบวก

มาคิน และลินเลย์ (Makin; & Lindley, 1996: 15) ให้ความหมายของการคิดเชิงบวกว่าเป็นวิธีการคิดที่ เน้นมองสิ่งต่างๆ ใหม่ในด้านบวกมากกว่าที่จะมองแต่ด้านลบ โดยมองตามความเป็นจริง

พอตเตอร์ (Potter, 1998: 6) กล่าวถึงการคิดเชิงบวกว่าเป็นกระบวนการคิดที่ทำให้เรามีความสุข เกิด ความกระตือรือร้น มองโลกในแง่ดี มีพลัง ที่จะกระทำการสิ่งต่างๆ มีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น มีสุขภาพที่ดีขึ้นและส่งผล ทำให้ประสบความสำเร็จในชีวิตด้วย

บอช แมน (Baughman, 1974: 16) ให้ความหมายของการคิดเชิงบวกว่าเป็นการคิดในแง่ดีและเป็น ประโยชน์ซึ่ง นำไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองและประสบความสำเร็จ ทำให้สามารถปรับตัวได้ดีและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ อย่างมีความสุข

อิงลิช (English, 1992: 16) ที่กล่าวถึงการคิดเชิงบวกว่า เป็นการมองโลกในแง่ดี ยอมรับในสิ่งที่ เกิดขึ้น ตามความเป็นจริง สามารถแก้ปัญหาและป้องกันไม่ให้เกิดปัญหานั้นขึ้นอีกได้โดยไม่ยึดติดกับประสบการณ์ ในอดีต ที่ไม่ดีและพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ ฟิล (2548: 12) กล่าวถึงการคิดเชิงบวกว่าเป็น ความคิดที่มุ่ง ไปสู่ความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม โดยนำหลักทางศาสนาเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น การมองโลกในแง่ดี ความเชื่อมั่นใน ตนเอง การตั้งจุดมุ่งหมายในชีวิต จัดความกังวลและปัญหาโดยการผ่อนคลายและการฝึกใช้ ความคิดที่เป็นบวก ในขณะที่ เวนเทอร์ลล่า (2545: 15) ได้สรุปความหมายของการคิดเชิงบวกว่าเป็นประสิทธิภาพ ของมนุษย์ ในการที่ จะสร้างสรรค์ผลลัพธ์ที่เราต้องการได้ ด้วยการคิดในแง่บวก

เวนเทอร์ลล่า (2545: 101-131) ให้คำจำกัดความของคุณลักษณะ 10 ประการของนักคิดในแง่บวกไว้ ดังนี้

1. การมองโลกในแง่ดี (Optimism) หมายถึง ความเชื่อและความคาดหวังว่าจะเกิดสิ่งที่ดีแม้ว่า จะ ตกอยู่ในสถานการณ์ที่ยากลำบาก คับขันหรือทำหายก็ตาม

2. ความกระตือรือร้น (Enthusiasm) หมายถึง การมีความสนใจ แรงปรารถนาหรือแรงกระตุ้น ส่วนตัวสูงในการกระทำสิ่งต่างๆ
3. ความเชื่อ (Belief) หมายถึง ความเชื่อมั่นและศรัทธาในตนเอง ต่อผู้อื่น และ/หรือต่อพลังอำนาจทางจิตวิญญาณที่สูงกว่า ซึ่งคอยให้การสนับสนุน การชี้แนะแนวทางเมื่อบุคคลนั้นต้องการ
4. ความยึดมั่นในคุณธรรม (Integrity) หมายถึง การกระทำภายใต้คำมั่นสัญญาที่มีต่อความซื่อสัตย์ ความเปิดเผยและความยุติธรรม ตามมาตรฐานของบุคคลนั้นๆ
5. ความกล้าหาญ (Courage) หมายถึง ความเต็มใจในการลองเสี่ยงและเอาชนะความกลัว แม้ผลลัพธ์ที่ได้อาจจะไม่แน่นอน
6. ความมั่นใจ (Confidence) หมายถึง การมีความเชื่อมั่นในตนเองถึงความสามารถ สมรรถภาพ และศักยภาพของตนเอง
7. ความมุ่งมั่น (Determination) หมายถึง การมุ่งดำเนินให้สำเร็จตามเป้าหมาย วัตถุประสงค์ หรือสิ่งที่จำเป็นในชีวิตอย่างไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย
8. ความอดทน (Patience) หมายถึง ความเต็มใจในการรอคอยโอกาส ความพร้อมหรือผลลัพธ์ จากการกระทำของตนเองหรือของผู้อื่น
9. ความสุขุม (Calmness) หมายถึง การดำรงไว้ซึ่งความเยือกเย็นและไฝหาความพอเหมาะพอควรในการโต้ตอบกับความยากลำบาก ความท้าทายหรือวิกฤตการณ์ต่างๆ
10. การสำรวจความตั้งใจ (Focus) หมายถึง การเอาใจจดจ่ออยู่กับการกระทำให้บรรลุเป้าหมาย ตามลำดับความสำคัญก่อนหลัง

คาน (Khan, 2008: Online) กล่าวถึงองค์ประกอบของการคิดเชิงบวกไว้ ดังนี้

1. ตั้งเป้าหมายเพื่อไปสู่ความสำเร็จ
2. ควบคุมตนเองได้อย่างเหมาะสม
3. ยอมรับฟังคำแนะนำของผู้อื่น
4. เชื่อมั่นในตนเอง และให้กำลังใจตนเองในการทำสิ่งต่างๆ
5. มีเหตุผล
6. มีอารมณ์ดี มั่นคง
7. ต่อต้านการคิดในเชิงลบ
8. มีความอดทน
9. ทบทวนในสิ่งที่ได้ทำไปแล้ว

ลอยด์ (Lloyd, 2008: Online) กล่าวถึงการคิดเชิงบวกว่า ประกอบด้วย การคิดดี พุทธิ ทำดี การรู้จักควบคุมตนเองอย่างเหมาะสม มองโลกในแง่ดี มีความซื่อสัตย์ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและช่วยเหลือผู้อื่น ทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ และรู้จักให้อภัยแก่ผู้อื่น

ไลมอน (Limon, 2008: Online) กล่าวถึงองค์ประกอบของการคิดเชิงบวกไว้ ดังนี้

1. มองโลกในแง่ดี
2. มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง
3. มีมนุษยสัมพันธ์ดี เปิดเผย
4. มีสติ รอบคอบ ระมัดระวัง
5. ใฝ่หาความรู้ที่ต่อเนื่องเสมอ
6. รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
7. พุดจาไพเราะ อ่อนหวาน
8. มีความมุ่งมั่นในการทำสิ่งต่างๆให้สำเร็จ

แมซซี่ (Massie, 2002: Online) กล่าวถึงองค์ประกอบของการคิดเชิงบวกไว้ ดังนี้

1. การมองโลกในแง่ดี
2. การมีความกระตือรือร้นในการทำสิ่งต่างๆ
3. การยึดถือหลักคุณธรรมและความซื่อสัตย์
4. การตัดสินใจที่แน่วแน่และมีความยืดหยุ่นสูง
5. การมีความอดทน รอคอยในสิ่งที่หวังไว้

สำหรับการวัดการคิดเชิงบวก พบว่า สก็อตต์ เวนเทอร์ลลา นักวิชาการด้านการคิดเชิงบวกได้ร่วมมือกับองค์กรทีมที่ปรึกษาการออกแบบแบบทดสอบ สมาชิกของศูนย์ฟิลเซ็นเตอร์และนักตรวจวัดทางจิตวิทยา พัฒนาแบบทดสอบความคิดเชิงบวกขึ้นมาเพื่อใช้ในการตรวจวัดความถี่ของการใช้การคิดเชิงบวกของบุคคลในแต่ละคุณลักษณะด้วยการแยกแยะลักษณะจำเพาะทางพฤติกรรมบางอย่างที่สามารถตรวจวัด ซึ่งเป็นสิ่งที่บ่งชี้ถึงการมีคุณลักษณะทั้ง 10 ประการ ได้แก่ ความเชื่อ ความยึดมั่นในคุณธรรม การสำรวจความตั้งใจ การมองโลกในแง่ดี ความกระตือรือร้น ความมุ่งมั่น ความกล้าหาญ ความมั่นใจ ความอดทน และความสุขุม โดยแบบทดสอบดังกล่าวได้รับการพัฒนาและตรวจสอบความน่าเชื่อถือและความถูกต้องจนพัฒนาเป็นแบบวัดการคิดเชิงบวกฉบับสมบูรณ์ที่ประกอบไปด้วยคำถาม 50 ข้อ จากคุณลักษณะการคิดเชิงบวก 10 ประการ โดยคุณลักษณะการคิดเชิงบวกแต่ละคุณลักษณะมีพฤติกรรมบ่งชี้ 5 ข้อ ลักษณะของแบบทดสอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 6 ระดับ ระบุความถี่ของพฤติกรรม โดยพฤติกรรมบ่งชี้ในข้อคำถามของเวนเทอร์ลลานิยมนำมาเป็นบรรทัดฐานในแบบทดสอบการคิดเชิงบวกเป็นส่วนใหญ่

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการคิดเชิงบวก ผู้วิจัยจึงสนใจการพัฒนาทักษะการคิดเชิงบวก
ในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัล

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการวิจัย โดยใช้วิธีผสมผสานของผลการประชุมกลุ่มย่อยเรื่องทักษะการคิดเชิงบวกของผู้เรียน สืบเนื่องจากการทำกิจกรรมในชั้นเรียนตามกระบวนการแผนการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ดิจิทัล รวมทั้งการสัมภาษณ์การสอนทักษะการคิดเชิงบวกของคณาจารย์ทั้ง 8 หมวดสาระ ก่อนจะนำข้อมูลมาวิเคราะห์ อีกครั้งตามขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย สามารถอธิบายรายละเอียดการดำเนินการวิจัยได้ ดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คณาจารย์และนักเรียน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ปีการศึกษา 2564

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คณาจารย์และนักเรียน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ในปีการศึกษา 2564 โดยการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง

ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการเรียนรู้ดิจิทัล

ขั้นตอนที่ 2 ออกแบบและสร้างแบบประเมินทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการเรียนรู้ดิจิทัล และข้อคำถามกึ่งโครงสร้างสำหรับศึกษากระบวนการเรียนการสอนของอาจารย์ 8 กลุ่มสาระ

ขั้นตอนที่ 3 ส่งแบบประเมินให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ ทดลองใช้กับกลุ่มทดลองจำนวน 30 คนเพื่อหาค่าความตรงและความเที่ยง

ขั้นตอนที่ 4 นำแบบประเมินส่งคณะกรรมการจริยธรรมวิจัยในมนุษย์ เพื่อรับการประเมิน

ขั้นตอนที่ 5 เมื่อผ่านการประเมิน เก็บข้อมูลจากคณาจารย์และนักเรียน

ขั้นตอนที่ 6 วิเคราะห์ผล

ขั้นตอนที่ 7 รวบรวมอภิปรายผลกับผู้ใช้ประโยชน์จากงานวิจัย

ขั้นตอนที่ 8 สรุปผลการวิจัยและเผยแพร่ผลการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

ผู้วิจัยได้ใช้การสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการศึกษาเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลโดยตรงจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดหัวข้อสำหรับสอบถามพูดคุย กับคณาจารย์ผู้ให้ข้อมูลอย่างกว้างๆ และสัมภาษณ์ในเชิงลึกได้ทันทีเมื่อพบข้อมูลที่น่าสนใจตรงประเด็นที่กำลังทำการศึกษา โดยมีแนวคำถามในการสัมภาษณ์ เพื่อให้ผู้ถูกถามได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นด้วยตนเอง เกี่ยวกับตัวบ่งชี้ทั้ง 14 ตัวบ่งชี้ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาตัวชี้วัดทักษะการคิดเชิงบวก และได้นำมาสังเคราะห์ดังตารางต่อไปนี้

ตัวบ่งชี้	บุญเกียรติ โชค วัฒนา	สุธานี นาค สันธุ์	สุพัตรา สุภาพ (2553)	อาภรณ์ ภูวิทย์พันธุ์ (2556)	เวน เทรลล่า (2545)	คาคัน (2008)	ลอยด์ (2008)	โลมอน (2008)	แมจซี่ (2002)
การมองโลกในแง่ดี		✓	✓		✓		✓	✓	✓
ความกระตือรือร้น	✓			✓	✓				✓
ความเชื่อ		✓	✓		✓	✓	✓	✓	
ความยึดมั่นในคุณธรรม	✓	✓		✓	✓		✓		✓
ความกล้าหาญ		✓			✓				
ความมั่นใจ	✓		✓		✓	✓			
ความมุ่งมั่น			✓	✓	✓	✓		✓	
ความอดทน					✓	✓			✓
ความสุขุม	✓			✓	✓	✓	✓	✓	
การสำรวจความตั้งใจ		✓			✓		✓		✓
การเคารพให้เกียรติ ตนเองและผู้อื่น		✓		✓			✓	✓	
การรู้จักอ่อน จุดแข็ง ของตนเอง	✓		✓						
การแสวงหาความรู้			✓					✓	
มนุษยสัมพันธ์ที่ดี			✓				✓	✓	

จากการศึกษา ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ตัวชี้วัดของการคิดเชิงบวกออกมาได้ 5 ตัวชี้วัดโดยสังเคราะห์จากตัวชี้วัดที่ถูกนำเสนอมากกว่า 75% ของงานวิจัยที่ได้ศึกษา ได้แก่

1. การมองโลกในแง่ดี (Optimism) หมายถึง ความเชื่อและความคาดหวังว่าจะเกิดสิ่งที่ดีแม้ว่าจะตก อยู่ในสถานการณ์ที่ยากลำบาก คับขันหรือท้าทายก็ตาม
2. ความเชื่อ (Belief) หมายถึง ความเชื่อมั่นและศรัทธาในตนเอง ต่อผู้อื่น และ/หรือต่อพลังอำนาจ ทางจิตวิญญาณที่สูงกว่า ซึ่งคอยให้การสนับสนุนการชี้แนะแนวทาง
3. ความยึดมั่นในคุณธรรม (Integrity) หมายถึง การกระทำภายใต้คำมั่นสัญญาที่มีต่อความซื่อสัตย์ ความเปิดเผย และความยุติธรรม ตามมาตรฐานของบุคคลนั้นๆ
4. ความมุ่งมั่น (Determination) หมายถึง การมุ่งดำเนินให้สำเร็จตามเป้าหมาย วัตถุประสงค์หรือ สิ่งที่จำเป็นในชีวิตอย่างไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย
5. ความสุขุม (Calmness) หมายถึง การดำรงไว้ซึ่งความเยือกเย็นและไฝหาความพอเหมาะ พอควร ในการโต้ตอบกับความยากลำบาก ความท้าทายหรือวิกฤตการณ์ต่างๆ

จึงได้นำตัวชี้วัดข้างต้น มาสร้างเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์เรื่องทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการเรียนรู้ดิจิทัลกับคณาจารย์แต่ละกลุ่มสาระ

2. แบบประชุมกลุ่มย่อย

ในการประชุมกลุ่มย่อยการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เตรียมการก่อนการจัดกลุ่มสนทนา โดยการกำหนดหัวข้อ ประเด็น และแนวคำถามที่จะใช้ในการจัดกลุ่มสนทนา โดยใช้แนวคำถามจากวัตถุประสงค์ในการวิจัยออกมาเป็นร่างแนวคำถามย่อย แล้วนำแนวคำถามย่อยที่ร่างไว้ มาเรียบเรียงเป็นข้อคำถาม จัดลำดับเพื่อทำการสนทนาให้เป็นขั้นตอน และจัดลำดับความคิดให้เป็นหมวดหมู่ หรือประเด็นใหญ่

จากนั้นผู้วิจัยก็ได้จัดเตรียมอุปกรณ์ในการรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม โดยในการบันทึกเสียงผู้วิจัยได้เตรียมวิธีการทำการบันทึกข้อมูลหลัอมเวลากันประมาณ 5 นาที เพื่อป้องกันการผิดพลาดช่วงรอยต่อตอนเปลี่ยนม้วนเทปและเพื่อป้องกันเครื่องหนึ่งเครื่องใดขัดข้อง โดยใช้เครื่องบันทึกเสียงขนาดเล็ก เพื่อความสะดวกในการใช้งาน พร้อมทั้งได้จัดเตรียมสถานที่สนทนากลุ่มด้วย จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการจัดการสนทนากลุ่มโดยหาคำตอบที่เป็นลักษณะการแสดงความคิดเห็นโดยรวมเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการเรียนรู้ดิจิทัล โดยได้ขอความร่วมมือไปยังผู้เกี่ยวข้องดังกล่าว และเปิดโอกาสให้แต่ละคนได้แสดงออกซึ่งความคิดเห็นในแต่ละประเด็นที่ผู้วิจัยได้ตั้งเป็นกระทุ้ไป โดยตัวผู้วิจัยเองได้ทำหน้าที่เป็นผู้เปิดประเด็น แล้วสังเกต และจดบันทึกข้อมูลที่ได้รับฟังมาดังกล่าว

3. การวิเคราะห์เอกสาร

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารต่างๆ ผู้วิจัยได้ส่งจดหมายขออนุญาตวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นทางการต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการเรียนรู้ดิจิทัล เพื่อให้ได้มาซึ่งการเปรียบเทียบข้อมูลและตีความข้อมูลให้ตรงกับความจริงมากที่สุด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลเบื้องต้นจากการสัมภาษณ์เชิงลึกนำมาแยกประเด็น สำคัญ ๆ ตามโครงสร้างคำถาม หลังจากนั้นจัดกลุ่มข้อมูลที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันและแตกต่างกันเพื่อหาความสัมพันธ์นำมาเชื่อมโยงเหตุผลกำหนดเป็นประเด็นแยกเป็นกลุ่มทำการวิเคราะห์ห่มโนทัศน์ที่ได้เปรียบเทียบระหว่างกลุ่ม หลังจากนั้นผู้วิจัยจะสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักรายต่อไป เพื่อให้สามารถทราบข้อมูลที่แตกต่างไปจากข้อมูลที่ค้นพบจากการสัมภาษณ์ ที่ผ่านมา นอกจากนี้ต้องคำนึงถึงความแตกต่างของความสัมพันธ์ของกลุ่มต่าง ๆ เพื่อเปรียบเทียบ ตรวจสอบความถูกต้อง อีกทั้งยังต้องคำนึงถึงความเที่ยงตรงของข้อมูลเป็นหลัก โดยยึดถือความถูกต้อง ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ และจรรยาบรรณของนักวิจัยเป็นหลักการที่สำคัญ

5. แผนการดำเนินงานวิจัย

ปี (งบประมาณ)	กิจกรรม
2565	ประชุมทีมนักวิจัย ศึกษาประเด็นวิจัยที่สำคัญ สรุป/เขียนข้อเสนอโครงการวิจัย
2565	รวบรวมข้อมูล ทบทวนวรรณกรรม ศึกษาเอกสาร ดำเนินการที่สอดคล้องกับโครงการวิจัย (เมื่อได้รับการสนับสนุน)
2565	ดำเนินการวิจัยตามรูปแบบ/ระเบียบวิธีวิจัย
2565	ประชุมชุดโครงการวิจัย / โครงการวิจัยย่อย รายงานผลความก้าวหน้าของการดำเนินการ
2565	รายงานผลการศึกษารายปีของโครงการ เขียนบทความ ประมวลผลชุดโครงการวิจัย
2565	สรุปผลและจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์ ส่งรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ เขียนบทความวิจัยนำเสนอ

ตารางที่ 4.1 ตารางแสดงความสอดคล้องของทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัลของแต่ละกลุ่มสาระวิชา จากการประชุมกลุ่มย่อยพบว่าทักษะการคิดเชิงบวกของผู้เรียนในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัลในแต่ละกลุ่มสาระมีความแตกต่างกัน โดยส่วนใหญ่มีความสอดคล้องกับตัวชี้วัดที่สังเคราะห์มาจากงานวิจัยที่ผู้วิจัยศึกษา โดยวิชาศิลปะเป็นวิชาที่มีผู้สอนกล่าวถึงทักษะการคิดเชิงบวกของนักเรียนมากที่สุด โดยผู้กล่าวว่าที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากผู้สอนให้อิสระทางความคิดแก่นักเรียนและไม่กดดันในระหว่างที่สอนซึ่งผนวกกับธรรมชาติของรายวิชาที่เป็นการเน้นความคิดสร้างสรรค์ และเปิดกว้างทางความคิดทำให้ผู้สอนได้เห็นทักษะการคิดบวกได้หลากหลาย และเห็นว่าทักษะเหล่านั้นเป็นตัวบ่งชี้ความคิดบวกในการสอนของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

รองลงมาเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทยซึ่งผู้สอนกล่าวถึงทักษะน้อยกว่ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเพียง 1 ทักษะ โดยผู้สอนอธิบายว่าในกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยนั้น นักเรียนจะได้เรียนรู้ทักษะการคิดเชิงบวกผ่านวรรณกรรมต่างๆ ทำให้ผู้สอนเห็นทักษะการคิดเชิงบวกของนักเรียนผ่านกิจกรรมพัฒนาภาษาเหล่านั้น นอกจากนี้ผู้สอนเชื่อว่า เป็นเพราะนักเรียนไม่มีความกดดันในการเรียนรู้วิชาในกลุ่มสาระภาษาไทย เนื่องจากเป็นภาษาประจำชาติไทย แตกต่างวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ รองลงมาเป็น กลุ่มสาระการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ สำหรับผู้สอนในกลุ่มวิชาข้างต้นนี้ กล่าวว่าด้วยเนื้อหาของรายวิชาสามารถเชื่อมโยงกับเรื่องราวในสังคมได้ทำให้มีการส่งเสริมและเห็นทักษะการคิดเชิงบวกของนักเรียนในบางตัวชี้วัดที่ชัดเจน สำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา รวมทั้งกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ผู้สอนกล่าวถึงทักษะการคิดเชิงบวกในบางตัวชี้วัด แม้ว่าจะมีลักษณะของวิชาที่แตกต่างกัน เนื่องจากกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์มีเนื้อหาเกี่ยวกับการคำนวณเป็นส่วนใหญ่ ในขณะที่เดียวกันกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษามีกิจกรรมเป็นส่วนใหญ่ ทำให้สังเกตเห็นตัวบ่งชี้ทักษะการคิดเชิงบวกได้เพียงบางส่วน สำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ผู้สอนกล่าวว่า ด้วยเนื้อหาวิชาที่เน้นการยึดหลักตรรกะ และข้อเท็จจริงทางวิทยาศาสตร์ ทำให้ผู้สอนสังเกตเห็นตัวชี้วัดได้น้อยกว่ากลุ่มสาระวิชาอื่นๆ

จากตารางที่ 4.1 พบว่าผู้สอนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับตัวบ่งชี้ทักษะการคิดเชิงบวกในตัวบ่งชี้เรื่องการมองโลกในแง่ดี, ความมุ่งมั่น และการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีมากที่สุด รองลงมาเป็นตัวชี้วัดในเรื่องความเชื่อ, ความสุขุม, การเคารพให้เกียรติตนเองและผู้อื่น, ความยึดมั่นในคุณธรรม, ความอดทน, การสำรวจความตั้งใจ, ความกระตือรือร้น, ความมั่นใจ, และการรู้จักอ่อนน้อม จุดแข็งของตนเอง ลำดับสุดท้ายเป็นเรื่องของความกล้าหาญ และการแสวงหาความรู้ ตามลำดับ ผู้สอนส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่า การมองโลกในแง่ดีเป็นตัวชี้วัดที่ชัดเจนที่สุดของทักษะการคิดเชิงบวก โดยผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์เห็นว่าความมุ่งมั่นเป็นตัวชี้วัดที่ชัดเจนที่สุดของทักษะการคิดเชิงบวก

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสอนทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัล

ตารางที่ 4.2 ตารางแสดงความสอดคล้องของการสอนทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัลของแต่ละกลุ่มสาระวิชา

กลุ่มสาระวิชา	ภาษาไทย	คณิตศาสตร์	วิทยาศาสตร์	สังคมศึกษา	สุขศึกษา	ศิลปะ	ภาษาอังกฤษ	ภาษาต่างประเทศ
การมองโลกในแง่ดี	✓			✓	✓	✓	✓	✓
ความกระตือรือร้น		✓	✓					✓
ความเชื่อ				✓	✓	✓		
ความยึดมั่นในคุณธรรม	✓			✓				
ความกล้าหาญ								
ความมั่นใจ						✓		✓
ความมุ่งมั่น	✓	✓	✓		✓	✓	✓	
ความอดทน								
ความสุขุม								
การสำรวจความตั้งใจ								
การเคารพให้เกียรติตนเองและผู้อื่น				✓	✓		✓	✓
การรู้จักอ่อน จุดแข็งของตนเอง								
การแสวงหาความรู้								
มนุษยสัมพันธ์ที่ดี	✓			✓	✓	✓	✓	✓

ตารางที่ 4.2 ตารางแสดงความสอดคล้องของการสอนทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัลของแต่ละกลุ่มสาระวิชา จากการประชุมกลุ่มย่อยผู้เรียนพบว่าการสอนทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัลของแต่ละกลุ่มสาระวิชา มีความแตกต่างกันจากมุมมองของผู้สอน โดยผู้เรียนส่วนใหญ่กล่าวถึงตัวชี้วัดเพียงบางตัวเท่านั้น โดยจะเห็นได้ว่า ความกล้าหาญ, ความอดทน, ความสุขุม, การสำรวจความตั้งใจ, การรู้จักอ่อน จุดแข็งของตนเอง และการแสวงหาความรู้ ผู้เรียนไม่ได้กล่าวถึงในตัวชี้วัดทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัลของแต่ละกลุ่มสาระวิชา

จากข้อมูลของผู้เรียนเกี่ยวกับการสอนทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัลของแต่ละกลุ่มสาระวิชาสอดคล้องกับข้อมูลของผู้สอน กล่าวคือส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับตัวบ่งชี้ทักษะการคิด

เชิงบวกในตัวเองซึ่งเรื่องการเมืองโลกในแง่ดี และการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีมากที่สุด รองลงมาคือการเคารพให้เกียรติตนเองและผู้อื่น, ความกระตือรือร้น, ความเชื่อ, ความยึดมั่นคุณธรรม และความมั่นใจ ตามลำดับ

นอกจากนี้ยังมีความสอดคล้องกับข้อมูลของผู้สอน โดยกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ, กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเห็นว่ามีการสอนทักษะการคิดเชิงบวกมากที่สุดรองลงมาเป็น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ โดยกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเห็นว่ามีการสอนทักษะการคิดเชิงบวกน้อยที่สุดได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยผู้เรียน เข้าใจว่าเป็นเพราะธรรมชาติของรายวิชาที่เป็นข้อเท็จจริงทำให้ไม่สามารถส่งเสริมทักษะการคิดเชิงบวกได้มากนัก ผู้เรียนส่วนใหญ่เห็นว่า รายวิชาแนะแนวเป็นวิชาที่ส่งเสริมการคิดเชิงบวกมากที่สุด แต่เนื่องจากไม่อยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นวิชาในกลุ่มวิชาพัฒนาผู้เรียนจึงไม่อยู่ในโครงสร้างค่าถาม และประเด็นในการประชุมกลุ่มย่อย

4.3 ผลการพัฒนาทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัล

จากผลของความสอดคล้องของทักษะการคิดเชิงบวกของผู้เรียนในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัลของแต่ละกลุ่มสาระวิชา และความสอดคล้องของการสอนทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัลของแต่ละกลุ่มสาระวิชา ทำให้เกิดการประชุมกลุ่มย่อยเรื่องการพัฒนาทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการเรียนรู้ดิจิทัล ซึ่งผลของการประชุมกลุ่มย่อยพบว่า ผู้สอนเห็นว่าทักษะในการคิดเชิงบวกควรส่งเสริมในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีการบูรณาการ มากกว่ากลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เป็นตรรกะ ข้อเท็จจริง ยกตัวอย่างเช่น ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ หรือกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระที่สามารถวางแผนการเรียนให้พัฒนาทักษะการคิดเชิงบวกได้ดี ในขณะที่ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ควรเน้นทักษะการคิดด้านอื่นให้สอดคล้องกับรายวิชาและทำให้ผู้เรียนเกิดการบูรณาการด้านทักษะทางความคิดจนเกิดเป็นความคิดขั้นสูงขึ้นในที่สุด

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการวิจัย โดยใช้วิธีผสมผสานของผลการประชุมกลุ่มย่อยเรื่องทักษะการคิดเชิงบวกของผู้เรียน สืบเกิดจากการทำกิจกรรมในชั้นเรียนตามกระบวนการแผนการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ดิจิทัล รวมทั้งการสัมภาษณ์การสอนทักษะการคิดเชิงบวกของคณาจารย์ทั้ง 8 หมวดสาระ เพื่อทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการการเรียนรู้ดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยได้ใช้การสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการศึกษาเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลโดยตรงจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดหัวข้อสำหรับสอบถามพูดคุย กับคณาจารย์ผู้ให้ข้อมูลอย่างกว้างๆ และสัมภาษณ์ในเชิงลึกได้ทันทีเมื่อพบข้อมูลที่น่าสนใจตรงประเด็นที่กำลังทำการศึกษา โดยมีแนวคำถามในการสัมภาษณ์เพื่อให้ผู้ถูกถามได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นด้วยตนเอง เกี่ยวกับตัวบ่งชี้ทั้ง 14 ตัวบ่งชี้ 2) แบบประชุมกลุ่มย่อย ในการประชุมกลุ่มย่อยการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เตรียมการก่อนการจัดกลุ่มสนทนา โดยการกำหนดหัวข้อ ประเด็น และแนวคำถามที่จะใช้ในการจัดกลุ่มสนทนา โดยใช้แนวคำถามจากวัตถุประสงค์ในการวิจัยออกมาเป็นร่างแนวคำถามย่อย แล้วนำแนวคำถามย่อยที่ร่างไว้ มาเรียบเรียงเป็นข้อคำถามจัดลำดับ เพื่อทำการสนทนาให้เป็นขั้นตอน และจัดลำดับความคิดให้เป็นหมวดหมู่ หรือประเด็นใหญ่

จากนั้นผู้วิจัยก็ได้จัดเตรียมอุปกรณ์ในการรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม โดยในการบันทึกเสียงผู้วิจัยได้เตรียมวิธีการทำการบันทึกข้อมูลเหลื่อมเวลากันประมาณ 5 นาที เพื่อป้องกันการผิดพลาดช่วงรอยต่อตอนเปลี่ยนม้วนเทปและเพื่อป้องกันเครื่องหนึ่งเครื่องใดขัดข้อง โดยใช้เครื่องบันทึกเสียงขนาดเล็ก เพื่อความสะดวกในการใช้งาน พร้อมทั้งได้จัดเตรียมสถานที่สนทนากลุ่มด้วย จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการจัดการสนทนากลุ่มโดยหาคำตอบที่เป็นลักษณะการแสดงความคิดเห็นโดยรวมเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการเรียนรู้ดิจิทัล โดยได้ขอความร่วมมือไปยังผู้เกี่ยวข้องดังกล่าว และเปิดโอกาสให้แต่ละคนได้แสดงออกซึ่งความคิดเห็นในแต่ละประเด็นที่ผู้วิจัยได้ตั้งเป็นกระชู้ไป โดยตัวผู้วิจัยเองได้ทำหน้าที่เป็นผู้เปิดประเด็น แล้วสังเกต และจดบันทึกข้อมูลที่ได้รับฟังมาดังกล่าว

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์เอกสาร ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารต่างๆ ผู้วิจัยได้ส่งจดหมายขออนุญาตวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นทางการต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการเรียนรู้ดิจิทัล เพื่อให้ได้มาซึ่งการเปรียบเทียบข้อมูลและตีความข้อมูลให้ตรงกับความจริงมากที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลเบื้องต้นจากการสัมภาษณ์เชิงลึกนำมาแยกประเด็นสาระสำคัญ ๆ ตามโครงสร้างคำถาม หลังจากนั้นจัดกลุ่มข้อมูลที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันและแตกต่างกัน เพื่อหาความสัมพันธ์นำมาเชื่อมโยงเหตุผลกำหนดเป็นประเด็นแยกเป็นกลุ่มทำการวิเคราะห์หาคำตอบที่ได้เปรียบเทียบกับระหว่างกลุ่ม หลังจากนั้นผู้วิจัยจะสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักรายต่อไป เพื่อให้สามารถทราบข้อมูลที่แตกต่างไปจากข้อมูลที่ค้นพบจากการสัมภาษณ์ ที่ผ่านมา นอกจากนี้ต้องคำนึงถึงความแตกต่างของความสัมพันธ์ของกลุ่มต่าง ๆ เพื่อเปรียบเทียบ ตรวจสอบความถูกต้อง อีกทั้งยังต้องคำนึงถึงความเที่ยงตรงของข้อมูลเป็นหลัก โดยยึดถือความถูกต้อง ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ และจรรยาบรรณของนักวิจัยเป็นหลักการที่สำคัญ

สรุปผลการวิจัย

องค์ประกอบที่ได้มีความสอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการไทยหลายท่าน ได้แก่ เกียรติวรรณ อมาตยกุล (2544: 61 - 72) ที่กล่าวถึงลักษณะของผู้ที่คิดเชิงบวกไว้ว่า เป็นคนมีความเชื่อมั่นในตนเอง และใน ผู้อื่นสูง มีความเคารพและให้เกียรติตนเองและคนรอบข้างสูง มีความสุขและประสบความสำเร็จในชีวิต มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้สึกว่าตนเองเป็นคนที่มีความรู้และมีความสามารถ ภูมิใจและพึงพอใจในตนเอง ไม่วิพากษ์วิจารณ์ข้อบกพร่องหรือข้อผิดพลาดของผู้อื่น สอดคล้องกับกรมสุขภาพจิต (2556, อ้างถึงใน สุธาสนี นาคสินธุ์, 2552: 15) ที่กล่าวถึงผู้ที่มีการคิดเชิงบวกว่าเป็นคนมองโลกในแง่ดี มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีอารมณ์ มั่นคงและมีกำลังใจในการต่อสู้กับอุปสรรคต่างๆ และเทอดศักดิ์ เดชคง (2548 : 115) ที่กล่าวถึงผู้ที่มีการคิดเชิง บวกว่า มีลักษณะเป็นบุคคลที่มองหาโอกาสจากอุปสรรคต่างๆที่พบเจอ เปิดใจกว้างยอมรับฟังและพร้อมที่จะ ปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น มีความกล้า ไม่หลีกเลี่ยงปัญหาและพยายามหาหนทางในการแก้ปัญหาเหล่านั้นให้สำเร็จ ลุล่วงไปด้วยดี สอดคล้องกับงานวิจัยของพันธุ์รัช ศรีทิพันธุ์ (2559 : 1336-1348) ที่ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผล ต่อการคิดเชิงบวกของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา : การวิเคราะห์ MIMIC ซึ่งพบว่า ปัจจัยที่ส่งผล ต่อการคิดเชิงบวกในการทำงาน ได้แก่ การมองโลกในแง่ดี ความเชื่อ ความมุ่งมั่น และความอดทน นอกจากนี้ พบว่ามีความสอดคล้องกับนักวิชาการต่างประเทศหลายท่าน ได้แก่ ไพเพอร์ (2548 : 54 - 57) ที่กล่าวไว้ว่าการ คิดเชิงบวก ควรประกอบด้วย การกล้าเผชิญกับปัญหาและอุปสรรค การรู้จักจัดการกับอารมณ์ของตนเองได้อย่าง เหมาะสม การรู้จักให้กำลังใจตนเองและมองโลกในแง่ดี การมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง การมี มุมมองที่หลากหลายและแก้ไขปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ สอดคล้องกับ Lopper (2007: Online) ที่กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบของการคิดเชิงบวก ประกอบด้วย การมองโลกในแง่ดีและเป็นประโยชน์ มีอารมณ์ที่ดี มั่นคง มีความ พยายามในการแก้ปัญหาต่างๆให้ประสบผลสำเร็จ มีความเชื่อมั่นในตนเอง และเชื่อว่ามีสิ่งดีๆซ่อน อยู่ในอุปสรรค ที่พบเจอเสมอ และสก็อตต์ เวนเทอร์ลลา (2545:101-131) ที่ได้กล่าวถึงการคิดเชิงบวกว่า

ประกอบด้วย คุณลักษณะเฉพาะ 10 ประการ ได้แก่ การมองโลกในแง่ดี ความกระตือรือร้น ความเชื่อมั่น ความยึดมั่นใน คุณธรรม ความกล้าหาญ ความมั่นใจ ความมุ่งมั่น ความอดทน ความสุขุมและการสำรวม ความตั้งใจ และ Khan (2008: Online) ที่กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบของการคิดเชิงบวกประกอบด้วย การตั้งเป้าหมายเพื่อไปสู่ความสำเร็จ การรู้จักควบคุมตนเองได้อย่างเหมาะสม ยอมรับฟังคำแนะนำของผู้อื่น มีความเชื่อมั่นในตนเองและให้กำลังใจ ตนเองในการทำสิ่งต่างๆ มีเหตุผล มีอารมณ์ที่ดี มั่นคง ต่อต้านการคิดในเชิงลบ มีความอดทนและหมั่นทบทวนใน สิ่งที่ตนเองได้ทำไป

การพัฒนาทักษะการคิดเชิงบวกในการจัดการเรียนรู้ดิจิทัล ซึ่งผลของการประชุมกลุ่มย่อยพบว่า ผู้สอนเห็นว่าทักษะในการคิดเชิงบวกควรส่งเสริมในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีการบูรณาการ มากกว่ากลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เป็นตรรกะ ข้อเท็จจริง ยกตัวอย่างเช่น ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ หรือกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระที่สามารถวางแผนการเรียนให้พัฒนาทักษะการคิดเชิงบวกได้ดี ในขณะที่ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ควรเน้นทักษะการคิดด้านอื่นให้สอดคล้องกับรายวิชาและทำให้ผู้เรียนเกิดการบูรณาการ ด้านทักษะทางความคิดจนเกิดเป็นความคิดขั้นสูงขึ้นไปที่สุด

ปัญหาและแนวทางแก้ไข

ในการทำวิจัยครั้งนี้พบปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.2.1 ความหลากหลายของตารางเรียนทำให้การประชุมกลุ่มย่อยเกิดขึ้นได้ยาก การใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นสิ่งที่ช่วยแก้ไขปัญหานี้

5.2.2 การเลือกเครื่องมือดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้พร้อมกับการกำหนดเทคนิคหรือกิจกรรมการเรียนการสอนที่จะใช้ร่วมกัน ต้องคำนึงถึงสภาพของผู้เรียน ความสามารถ ทักษะด้านการใช้งานของผู้เรียนให้มีความเหมาะสมต่อกิจกรรมและเครื่องมือดิจิทัลนั้นๆ เพื่อการพัฒนาทักษะด้านการคิดที่ต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

ผู้เรียนในยุคที่ต้องมีการจัดการเรียนการสอนออนไลน์หรือในยุคดิจิทัล เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งผู้เรียนจะสามารถเลือกใช้เครื่องมือดิจิทัลในการแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองอย่างอิสระ ดังนั้นผู้สอนจึงต้องคำนึงถึงการออกแบบและการสร้างสรรค์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียนโดยใช้เครื่องมือดิจิทัลที่เหมาะสมต่อบริบทของผู้เรียน รวมถึงต้องการมีออกแบบกระบวนการใช้งานด้วย เพื่อให้การเรียนรู้ของผู้เรียนบรรลุเป้าหมายและเกิดเป็นทักษะการคิดที่ยั่งยืน

บรรณานุกรม

- จรูญ จิตตวิมุติการ. (2544, กันยายน - 2545, กุมภาพันธ์). “มองโลกให้ดีวันละนิด ชีวิตมีสุข.” วารสารสำนักงาน
ป.ป.ส. 17(2): 59 - 63.
- นิภา แก้วศรีงาม. (ธันวาคม, 2547). “ความคิดเชิงบวก (Positive Thinking) ฟังคิดว่าทุกปัญหามีทางออก
ไม่ใช่ ทุกทางออกเป็นปัญหา.” วารสารวงการศึกษา. 1(12) : 76-78.
- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. (2526). การทดสอบแบบอิงเกณฑ์: แนวคิดและวิธีการ. กรุงเทพฯ: ภาควิชาพื้นฐาน
การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต). (2556). วิธีคิดตามหลักพุทธธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 24. กรุงเทพฯ.
ปัญญาประดิษฐ์ฐาน.
- ถิรรัตน์ พิมพ์ภรณ์ และประสพชัย พสุนนท์. (2559). “องค์ประกอบความสุขการทำงานของพนักงานระดับ
ปฏิบัติการในธุรกิจโรงแรมเมืองพัทยา”. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal. ปีที่ 9, ฉบับที่ 1
(มกราคม-เมษายน): 121-139.
- เทอดศักดิ์ เดชคง. (2548). มีดีบ้างไหม? คำถามพลิกชีวิต เปลี่ยนวิกฤตให้เป็นโอกาส.
กรุงเทพฯ : มติชน. ไฟเฟอร์,
- เวร่า. (2548). การคิดแง่บวก. แปลโดย นุชจรีย์ ชลคุป. กรุงเทพฯ : บลิส.
- Banyaphon P. (2559). Digital Natives and M-Learning. searched on 5th May 2021 from
<https://www.digitaleagemag.com>.
- Bloom, Benjamin S. Human Characteristics and School Learning. New York: Mc Graw-Hill,
1976.
- Chatthip Chumphong. (2002). The relationship between emotional competence and
stress coping behavior of high school students of schools under the Department of
General Education in Songkhla Province. Thesis Master of Social Work Department of
Social Work graduate schoolThammasat University.

Coleman, H. (1989). **How large are large classes? Lancaster-Leeds language learning in large classes.** Research Project no. 4

Dieteren, K. (2011). **TAM and trust in social media usage.** Unpublished master's thesis, University of Maastricht, Maastricht.

Eysenck, H.J., W. Arnold, and R. Melli. **Encyclopedia of Psychology and education.** London: Search Press Limited, 1972.

Gardner, R.C. **Focus on the Learner : Pragmatic Perspectives for the Language Teacher.** Rowley : Newbury House, 1973.

_____. **“Motivation Variables in Second Language Acquisition.”** In **Attitude and Motivation in Second Language Learning, 266-272.** Edited by R.C. Gardner and W.E. Lambert. Massachusetts : Newsberry House, 1972.

Good, Carter V. **Dictionary of Education.** New York : McGraw-Hill, 1973.

Husen, Torsten, and T. Neville Postlethwaite. **The International Encyclopedia of Education.** London : Pergamon Press Ltd., 1985.

Jakobovits, Loen A. **Foreign Language Learning : A Psycholinguistic Analysis of the Issues.** Rowley Mass : Newbury House Publishers, 1971.

Lay Kee Ch'ng. (2019). **Digital Natives Or Digital Immigrants.** Searched on 5 May 2021 from <https://elearningindustry.com/digital-natives-digital-immigrants>

Lefton, Lester A., and Laura Valvatne. **Mastering Psychology.** 2nd ed. Massachusetts : Allyn and Marsh II, G.E. (n.d.). Blended instruction: Adapting conventional instruction for large classes. available from:<http://www.westga.edu/~distance/ojdla/winter64/mash64.htm>

Nongluck Waiprom et al. (2007). **A study of mental health status of students of the University of Technology.Rajamangala Thanyaburi.** Research Journal, Rajamangala University of Technology Thanyaburi, Vol. 10

Oxford, R., and M. Nyikos. **“Variable affecting choice of language learning strategies university student.”** Modern Language Journal 73 (1989) : 291-300.

Papalia, Diane E., and Sally Wendkos Olds. **Psychology.** New York : McGraw-Hill Book Company, 1958.

Phra Paisan Visalo. (2011). **Happiness of students for the wisdom of the land.** Student Affairs Division Mahidol University

Prescott, Danial A. **“A Report of Conference on Children Study.”** Education Bulletin (1961) : 14 -15.

Rattanaorn Th. (2557). **Educational innovation Definition.** From <https://sites.google.com/site/sghurhoaiykgphgp/extra-credit>.

Rubin, J. **“What the good language learner can teach us?.”** TESOL Quarterly 9 (1975) : 41-51.

Torut, Sa-ngiam. **“A Comparison of language learning strategies of Thai university students In Acquiring English Proficiency.”** Ph.D. Dissertation, Southern Illinois University,1994.

Watson Todd, R. 2006. **Why investigate large classes?.** reflections, 9,10: 1-12.

Watanapokakul, S. (2006). **A development of the active learning instructional model for enhancing secondary school students’ English communicative abilities in large classes. Unpublished Dissertation.** English as an International Language Program, Graduate School, Chulalongkorn University.

Worawit N. (2551). **Media and Innovation for education.** Pathum Thani : skybooks.